

1. Üldlauseid

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk koolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos.

Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuri teadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on vene keel, kirjandus ja eesti keel teise keelena. Vene keelt õpitakse 2.-3. ja 5.-9. klassides, kirjandust 5.-9. klassides. Ainevaldkonna õppeainete maht on kooliastmete kaupa järgmine:

Õppeaine	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass	5. klass	6. klass	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel teise keelena	6	4	4	5	5	5	5	5	5
Vene keel		4	4		2	2	1	1	1
Kirjandus					2	2	2	2	2

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tunda õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse vene keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskest ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Lõimimise eesmärk on integreerida erinevad õppevaldkonnad, nagu kehaline kasvatus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, geograafia, loodusõpetus, bioloogia, tehnoloogia, inimeseõpetus, muusika ja kunstõpetus, eesti keele õppeprotsessi.

Kunstipädevuste arendamiseks tutvutakse erinevate maade kultuurisaavutustega ning kunsti ja kultuurielamustega nagu kino, teater, kontserdid, näitused ja muuseumid.

Tehnoloogiapädevust arendatakse arvuti kasutamise kaudu, mis toimib nii töövahendina kui ka suhtlusja infootsimisvahendina eesti keeles.

Loodusteaduslik pädevus kujuneb erinevate teemade ja alustekstide abil õpilastes teadlikkust looduslikust mitmekesisusest, säästvast eluviisist, kultuurilisest eripärast ja üldtunnustatud käitumisreeglitest.

Lisaks sellele toimub õppe lõimimine ka teiste õppeainetega. Näiteks matemaatika õpetamisel arendatakse matemaatikapädevust läbi sümbolite, graafikute, tabelite ja diagrammide mõistmise ning tõlgendamise oskuse.

Kunstiainetes suunatakse õpilasi märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust.

Tehnoloogiaõpetuse raames arutletakse tehnoloogia kasutamise kaasnevate võimaluste ja ohtude üle ning tutvutakse eri valdkondade teadussaavutustega.

Kehalise kasvatuses ainetundides tuleb sallivalt suhtuda kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ja teha koostööd.

Lõimitud õpetamise raames kasutatakse keeleoskuse integreeritud õppematerjale, mis võimaldavad õpilastel omandada keelevahendid erinevate valdkondade teemade käsitlemiseks. Lisaks sellele toimub koostöö teiste ainevaldkondadega, mis aitab kaasa õpilaste integreerumisele. Üldiselt on eesti keele kui teise keele õppekavad kujundatud selliselt, et need haakuksid teiste õppeainetega ning toetaksid õpilaste arengut mitmekülgsetel erinevates valdkondades.

Koolis toimub väljasõitude ja välitundide korraldamine, kus õpilased saavad õppida keelt erinevate ainete kontekstis; projektide loomine, mis ühendab erinevaid aineid; ühised teemad ja projektid, mis hõlmavad endas mitut ainet; praktilised tegevused, mis hõlmavad mitut ainet.

1.5. Läbivate teemade rakendamine keele- ja kirjanduse õppeainetes

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtuvalt kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise ning aruelude, samuti loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid. Kujundatakse iseseisva õppimise oskusi, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Keelde õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara, et ennast esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks. See toimub teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulisel ja kirjalikus vormis.

Tervis ja ohutus.

Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Eriliigiliste tekstide käsitlemise kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja õhutada nende lahendusi otsima. Projektides osalemine kasvatab aktiivset ellusuhtumist.

Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele.

Kultuuriline identiteet

Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilases arusaam endast, teadmine oma juurtest. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on salliv ja koostööaldis.

Teabekeskond ja meediakasutus

Eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna rohkeid võimalusi, õpilasi õhutatakse kasutama alternatiivseid lahendusi, oma ideid ellu rakendama. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Väärtused ja kõlblus

Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad väärtusnorme ja põhimõtteid. Teksti ja karakteristikute analüüsi kaudu kujundatakse väljendusjulgust taunimisväärtuste tegude ja hoiakute suhtes. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.6. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;

- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanis ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.7. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks.

Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena.

Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärrarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta.

Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Vene keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,

- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Vene keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- 4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevelikute teadvustamist. Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomes osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.

Vene keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste.

I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust.

II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning e-kirja kirjutamist.

III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskuste ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel. III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre.

Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse vene keele õpitulemustest eraldi alates 5. klassist.

II ja III kooliastmes hinnatakse kirjanduse õppimisel

- 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ja tutvustamist,
- 2) tekstide jutustamist ja esitamist,
- 3) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist,
- 4) omaloomingulisi töid,
- 5) kirjandusteadmisi (nt kirjandusmõistete ja kirjandusloolise konteksti tundmist).

Vene keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik. Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kõikides kirjalikes töödes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

1.8. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- 5) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, 6 kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad). Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

2. Ainekavad

2.1. Eesti keel teise keelena

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli. Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon.

Eesti keele teise keele õppimine põhikoolis on aluseks, et jätkata õpinguid eestikeelses gümnaasiumis. Eesti keele teise keele õppe kõrval aitab õpilase keeleoskust arendada lõimitud aine- ja keeleõpe. Keele kui suhtlusvahendi omandamine on pikaajaline pingutust nõudev tegevus, mis eeldab õppija aktiivset osalust. Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist. Keeleteadmised (hääldus, grammatika, sõnavara) ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamiseni. Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm). Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õpilase võime mõista ja luua tekste. Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu. Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust.

Teemade käsitlemisel lähtutakse vastava kooliastme õpilaste kogemustest, huvidest ning vajadustest. Õpet kavandades lähtutakse didaktika printsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest). Kõigis kooliastmeis on oluline osa paarisja rühmatööl (rollimängud, dramatiseeringud, ajurünnak jne) ning LAK-õppel. Õpilasi suunatakse üha enam tegema eakohast iseseisvat tööd (nt lugema, infot hankima, projektides osalema, kasutama erinevaid infoallikaid). Õpitud seostatakse keele kasutamisega väljaspool keeletundi. Selleks sobivad mitmesugused keelekeskkonnas toimuvad tegevused (nt õpilasvahetus, koolide ühistegevused, tunni külalised, õppekäigud, info saamine erinevatest teabeallikatest).

Keeleõpet rikastatakse keeleõppija isikliku kogemuse kaudu, mida õpilane saab jagada kaasõpilastega. Kõigis kooliastmeis motiveeritakse õppijat ning kujundatakse temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õpilase edusamme, õpetatakse analüüsima oma tegevusi ning saavutatud õpitudemusi. Õppetegevuse hindamisel juurutatakse kujundavat hindamist.

Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel,

kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri. Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele teemavaldkondadele: mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; Eesti ja maailm; igapäevaelu; õppimine ja töö. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles. Vajaduse korral kohandab õpetaja oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi. Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid. Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest. Tunnustatakse ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse keeleõppe loomuliku osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

2.1.2. Teadmised, oskused, hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
<p>3. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase A2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses; 3) leiab vajalikku infot ümbritsevast keskkonnast; 4) koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste; 5) teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid; 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme; 7) saab aru lihtsamal keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisisust; 8) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest 	<p>6. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B1- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) saab aru kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab ja põhjendab oma arvamust, räägib oma kogemustest ja kavatsustest, tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 3) kasutab leitud infot suhtlusülesannete täitmiseks; 4) koostab isiklike lihtsaid eri tüüpi tekste; 5) on kursis mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) tunneb ja järgib üldisi viisakusnorme. 	<p>9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab konkreetsel ja abstraktsel teemal tekste; 2) suhtleb loomulikult ja ladusalt erinevatel teemadel; 3) väljendab, põhjendab ja kaitseb oma seisukohti; 4) loob sidusaid ja loogilisi eri tüüpi tekste eri teemadel; 5) on üldiselt kursis Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud olulisemate üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) teadvustab eesti kultuuri suhtlustavade eripära ning arvestab neid suhtluses.

2.1.3. Hindamise alused

Eesti keel teise keelena hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennatjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on koosõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealasete teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

I kooliaste

Õpitulemuste hindamise eesmärgid on toetada õpilase arengut, innustada õpilast sihikindlalt õppima, kujundada õpilase enesehinnangut, tekitada huvi eesti keele õppimise vastu ning luua seega alus elukestvale keeleõppele. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundega, osutades võimalustele neist üle saada.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute (1. klass - "Väga hea", „ Hea“, „ Proovi uuesti “, „ Püüa veel“ jne.) ja alates 2.klassist numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi sisaldavate õpitulemuste kohta (nt huvi tundmine, väärtustamine, reeglite järgimine, teatmeallikate kasutamine) antakse tagasisidet. Tagasiside andmisel (sh keeleliste õpitulemustele) kasutatakse kõrvuti õpetaja hinnangutega õpilaste enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.

II kooliaste

II kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppetrimestril saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud. Töid, mis sisaldavad kõigi osaoskuste kontrolli, on soovitatav II kooliastmes teha mitte rohkem kui neli õppeaastas.

Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmiste ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle eesti keeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

III kooliaste

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppetrimestril saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Soovitatav on kasutada ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev lugemine). Töid, mis sisaldavad kõigi osaoskuste kontrolli, on soovitatav III kooliastmes teha mitte rohkem kui kolm õppeaastas. Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmiste ja oskustele hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle eesti keeles.

2.1.4. Kooli õppetöö diferentseerimine ja individualiseerimine eesti keel teise keelena tundides

Õpilased omandavad kooli ainekavas esitatud oskused ja teadmised õppetöö käigus eesti keele tundide raames. Töös **andekamate õpilastega** kasutab iga õpetaja lisamaterjali, milleks on autentsed tekstid. Eesti keele tundides diferentseerib õpetaja osaoskuste õpetamisel ülesandeid kahes raskusastmes: nõutavad miinimumteadmised ja lisaulesanded andekamatele õpilastele.

Teadmisi hästi omandatavatele õpilastele korraldatakse kord õppeaastas eesti keele olümpiaad

ainenõukogu koosolekul kinnitatud teema alusel.

Konsultatsioonitundides teeb õpetaja tööd **vähemvõimekate õpilastega**, kus seletatakse eesti keele tunnis läbitav materjal veel kord ning kinnistatakse konkreetsete näidete varal. Õpetatakse koostama lühidialooge ning –jutte vastavalt ainekavas esitatud miinimumnõuetele.

Õpitud teadmiste kinnistamiseks ja õpilaste silmaringi laiendamiseks vastavalt võimalustele korraldatakse väljasõite Eesti linnadesse ning võetakse osa linna eesti keele ainesektsiooni poolt korraldatavatest üritustest.

Haiguse või mõne muu põhjuse tõttu puudunud õpilane on kohustatud arvestuslikud kontrolltööd järgi tegema ning suulised arvestused järgi vastama, mitte hiljem kui 10 päeva jooksul.

Haiguse või mõne muu põhjuse tõttu puudunud õpilasel on võimalus käia konsultatsioonidel ja saada seletusi omandamata materjali kohta. Konsultatsioonidel teostatakse individuaalne lähenemine ja diferentseerimine ning kasutatakse meetodeid vastavalt õpilase keeleoskuse tasemele ja võimekusele.

Õppetegevus on korraldatud diferentseeritult vastavalt eelnevale õppeedukusele. Tundide jaotus ühe teema raames võib kõikuda sõltuvalt õpilaste keeleoskuse tasemest.

2.1.5 Regionaalne eripära

Narva on regionaalse eripäraga linn, kus olemasolev keelekeskkond on ebapiisav, omandamaks riigikeelt. Seoses sellega kasutatakse tunnis maksimaalselt eesti keelt ja vastastikune suhtlemine toimub eesti keeles. Suurem osa õppereise ja -käike teostatakse eesti keeles. Toetamaks eesti keel teise keelena õpet viiakse läbi projekte, õpilasvahetusi ning osaletakse nii linna- kui ka vabariikliku tähtsusega üritustes ja projektides. Õppetegevuse käigus omandatud teadmiste kinnistamiseks kasutatakse teemakohaseid massmeedia- ja internetiallikaid ning eakaaslastega suhtlemist eesti keeles. Parema keeletulemuse saavutamiseks korraldatakse suvisel koolivaheajal suvelaagreid, kus töökeeleks on eesti keel.

2.1.6 Kooli eripära

LAK-õpe põhikoolis

Põhikooli eesti keel teise keelena tundide käigus rakendatakse LAK-õppe metoodikat loovtööde läbiviimise, suulise ja kirjaliku väljendusoskuse õpetamisel, milleks ettevalmistumisel lähtutakse ainetevahelisest lõimingust ning läbivate teemade loetelust. Eesti keel teise keelena ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Eesti keel teise keelena õppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks. Eesti keel teise keelena omandamisel tuleks kasutada koostöös teiste ainevaldkondadega (keel ja kirjandus, matemaatika, loodus- ja sotsiaalsained, kunstiained, tehnoloogia, kehaline kasvatus) keeleoskuse integreeritud õppematerjale.

Funktsionaalne lugemine (kodulugemine)

Põhikoolis kohaldatakse üldteemale vastavat adapteerimata lisalugemist (perioodika, ilukirjandus), mis aitab õpilastel mõista igapäevaelus ettetulevaid tekste, kinnistada funktsionaalse lugemise oskust ning oskust leida olulisemat ja vähemolulisemat teavet. Õpetaja valikul on kodulugemiseks kaasaegne kirjandusteos, mis on vastavuses õpitulemuste ja teatud klassis käsitletavate teemadega.

Tunnivälised tegevused ja traditsioonilised üritused

Kooli eripäraks on koolisiseste ja ülelinnaliste traditsiooniliste ürituste läbiviimine iga õppeaasta jooksul:

1. kodanikupäevale pühendatud elukutsepäev, III kooliastme õpilased jutustavad algkooli õpilastele Eesti tuntud inimestest, sportlastest vastavalt teema-aastale;
2. teemakohased esitlused;
3. teemakohaste stendide vormistamine vastavalt tähtpäevadele ja teema-aastale.
4. tundides on kodanikupäeva, jõulude, iseseisvuspäeva ja emakeelepäeva üritused;
5. näitus-emade- ja isadepäeva puhul kirjade kirjutamine, juttude koostamine;
6. mälumängud raamatukogus teemal Eesti ilukirjandus;
7. ülelinnaline eesti keele olümpiaad;
8. õuesõppe üritus koostöös ajaloo õpetajatega teemal Narva ajaloolised vaatamisväärsused, mis toimub Äkkekülas läbi orienteerumise, mille ülesandeks on info otsimine ja ülesannetega töölehtede täitmine;
9. orienteerumine kodulinnas - ülelinnaline üritus 7.-9. kl. õpilastele ja ülesandeks on info otsimine ja ülesannetega töölehtede täitmine;
10. projektidest osavõtmine, mis on seotud loodusainete teemadega.
11. traditsiooniline LAK-kuu linnaüritus "Eesti keel õppeainetes" III kooliastmele;
12. linna mälumäng "Eesti keeles eesti meeles" II kooliastmele.

Õppereisid ja –käigud

Põhikooli õppereiside nimistusse kuuluvad õppetegevusega seotud kohad, üritused ning konkursid, soodustamaks eduka tulemuse saavutamist põhikooli lõpuks.

Narva linna ajalooliste-, tööstus-, ja kultuuriliste asutuste külastamine õppe-eesmärgil:

1. Narva Päästeamet;
2. Narva Noortekeskus;
3. Narva Linna Keskraamatukogu;
4. Narva Kunstigalerii;
5. Narva Linnus;
6. Narva Linnavalitsus;
7. Narva Raekoja infopunkt;
8. Narva Haigla;
9. Narva Piiripunkt;
10. kultuurikeskus Vaba Lava;
11. Eesti keele maja;
12. Noorte Meremeeste klubi;
13. Narva Gümnaasium ja Narva Eesti Riigigümnaasium.

Eesti linnade asutuste külastamine õppe-eesmärgil:

1. Tallinna Polütehnikum;
2. Eesti Keele Instituut;
3. Toila- Oru park; ;
4. Saaremaa;
5. Haapsalu;
6. Rakvere Linnus;
7. Rakvere teater;
8. Eesti suurimad muuseumid (KUMU, Lennusadam, Ajaloomuuseum, Tervishoiumuuseum,

Loodusmuuseum Tartu Spordimuuseum, Politseimuuseum, Filmimuuseum, Teatri- ja Muusikamuuseum, Ajakeskus Wittenstein);

9.Eesti tuntud kirjanike majamuuseumid,

10.Eesti mõisad;

11.Setomaa: Obinitsa, Piusa koopad.

Töö HEV- ja õpiraskustega lastega

HEV-laste õppimisvõimaluste arendamiseks ja toetamiseks on ette nähtud aineõpetaja poolt koostatud individuaalne õppekava, mis on kinnitatud kooli juhtkonna poolt. Enne trimestri lõppu HEV-lapsele on määratud lisatöö (e. õpiabi) konsultatsioonide ajal, et vähendada mittejõudmise riski. HEV-lastele on määratud lihtsustatud teadmiste kontrollid ja arvestuslikud tööd arvestades läbitud õppematerjali

Töö uussisserändajate lastega

Kõikidele kooli vastuvõetud lastele pakutakse kvaliteetset hariduse omandamise ja eesti keele õppe võimalust. Õppetegevuse käigus tagatakse võrdne kohtlemine, õigus õppida riigikeelt ning säilitada oma kodukeel ja saada osa nii oma kui eesti kultuurist. Korraldatava õppetegevuse eesmärk on lõimida laps võimalikult kiiresti teisest keele- või kultuuriruumist tavaõppesse ning aidata tal kohaneda Eesti koolikultuuriga.

Koolis õppivad uussisserändajate lapsed külastavad oma klassiga eesti keele tunde vastavalt tunniplaanile ja määratud keeleõpperühmale. Saavutamaks nõutud keeletase pakutakse uussisserändajate lastele lisatunde õpiabi näol enne või pärast koolipäeva.

2.1.7. Eesti keel teise keelena õpitulemused, õppesisu, lõiming ja läbivad teemad klassiti

Kogu põhikooli vältel käsitletakse riiklikus õppekavas esitatud teemavaldkondi:

- 1) „Mina ja teised“
- 2) „Kodu ja lähiümbrus“
- 3) „Eesti ja maailm“
- 4) „Igapäevaelu“
- 5) „Õppimine ja töö“.

Antud teema valdkondade õpetamisel juhendatakse lihtsamast keerulisemale, kitsamast laiemale.

1. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest; 2) teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes; 3) loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt; 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele; 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist; 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse;	Mina ja teised Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine. Perekonnaliikmed. Minu klass, minu õpetaja Värvide nimetused. Värvid Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused. Tegevused tunnis.	Inimeseõpetus Kunst	Väärtused ja kõlblus

<p>7) oskab vastata küsimuste toel loetust;</p> <p>8) moodustab pildi põhjal lihtlauseid;</p> <p>9) tutvub tähestikuga;</p> <p>10) teeb häälikuanalüüsi;</p> <p>11) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kahekuni nelja-häälikulistest sõnades);</p> <p>12) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut;</p> <p>13) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes;</p> <p>14) teeb ära kirja tahvlilt, tahvlinäidise järgi täidab õpilaspäevikut;</p> <p>15) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2–3 tähte);</p> <p>16) hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti;</p> <p>17) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris.</p>	<p>Tunniplaan</p> <p>Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.</p>		
<p>Edasijõudnutele</p> <p>1) on lugenud vähemalt üht lasteraamatut;</p> <p>2) kirjutab k, p, t sõna algusesse; 3) lauselõpumärgid;</p> <p>4) õigesti kirjutab mitmuse tunnust -d;</p> <p>5) õigesti kirjutab tegusõna lõppu -b ja -vad;</p>	<p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbrus, kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad.</p> <p>Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev).</p> <p>Liiklusvahendid ja koolitee.</p> <p>Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.</p>	<p>Inimeseõpetus</p> <p>Loodusõpetus</p> <p>Kunst</p> <p>Tööõpetus</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
<p>6) kirjutab etteütlemise järgi lihtlauseid;</p> <p>7) teeb ära kirja tahvlilt ja õpikust, tahvlinäidise järgi;</p> <p>8) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest.</p>	<p>Igapäevaelu.</p> <p>Õppimine ja töö.</p> <p>Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õppetegevused, kell ja kellaaeg).</p> <p>Kellaaeg, täis- ja pooltund.</p> <p>Kehaosad</p> <p>Riietusesemed. Müts, sall ja kindad</p> <p>Emotsioonid</p> <p>Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine);</p>	<p>Inimeseõpetus</p> <p>Tööõpetus</p>	<p>Väärtused ja kõlblus</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutus</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Tervis ja ohutus</p>
	<p>Eesti ja maailm.</p> <p>Eesti sümbolika.</p> <p>Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi); Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu - Kui sul tuju hea</p> <p>Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused.</p> <p>Lemmik multifilm Lotte</p> <p>Metsloomad. Tegevused õues.</p>	<p>Loodusõpetus</p> <p>Inimeseõpetus</p> <p>Kunst Tööõpetus</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>Kultuuriline identiteet</p>

	<p>Igapäevaelu. Minu huvid. Huviringid. Muusikainstrumendid Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid Laulu- ja ringmängud mängude käsklused ja juhendid (tuntumate mängude, sh laulumängude käsklused ja läbiviimine. Tegevused õues. Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega); Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmise, maksmine. Rahaühikud. Suvised tegevused</p>	Inimeseõpetus Kunst Tööõpetus	Tervis ja ohutus
<p>Häälus. Õpilased omandavad eesti keele häälusnormid eneseväljenduse teel. Eraldi pööratakse tähelepanu lühikese ja pika täishääliku häälendamisele ja täppidega tähtedele (õ, ä, ö, ü). Omandatakse hääliku ja tähe omavaheline seos. Eristatakse erinevusi eesti ja vene keele hääldamisel.</p>			
<p>Grammatika. Käändsõna: õpivad mitmuse tunnuse –d ja oskavad ise moodustada mitmuse nimetava käände. Õpitakse eristama sõnu vastavalt see – need ja vastama küsimustele kes? mis? kelle? mille?. Käänevormid küsimuste vastustena omandatakse kontekstis. Omadussõna: õpitakse nimisõna ühildumist nimisõnaga ainsuses ja mitmuses. Osatakse vastata küsimustele missugune? missugused?. Arvsõna: õpitakse loendama põhiarve 1 – 20 ja lahendama nende arvude piires ülesandeid. Asesõna: omandatakse isikulised asesõnad kontekstis nimetavas ja omastavas käändes. Õpitakse vastama küsimustele kelle oma? mille oma?. Määrsõna: õpitakse tundma koha-, aja-, viisi-, põhjus-, hulga- ja näitavaid määrsõnu. Vastatakse küsimusele kuidas?. Kaassõna: Kasutame kontekstis kaassõnu ette, taha, üles, alla, kõrvale, vasakule, paremale. Pöördsõna: õpitakse kasutama ainsuse ja mitmuse 1. ja 3.pööret oma mõtete väljendamiseks. Lauseõpetus: kasutatakse lauselõpumärke jutustavas, küsi- ja hüüdlause. Eristatakse jaatav ja eitav lihtlause. Küsimuste moodustamine sõnadega: kes? mis? kelle? mille? missugune? missugused? kuidas? millega? kellega? kas?.</p>			
<p>Soovituslik kirjandus: Eno Raud “Sipsik”, “Peep ja sõnad”, Silvi Väljal “Jussikese seitse sõpra”, Margit Sarapik “Kalendrilinna lood”, Tere, kool! Töövihik 1. klassile, I ja II osa. Tallinn: Maurus, ajakiri “Hea laps”, “Täheke”, eesti lastekirjanike jutustused ja luuletused.</p>			
<p>Soovituslikud meediaallikad: https://www.loodusmuuseum.ee/et/classes, www.lasteekraan.ee, www.liveworksheets.com, www.wordwall.com, www.studystack.com, www.quizlet.com, www.learningapps.org</p>			
<p>Soovituslikud veebisõnastikud: www.eki.ee, www.filosoft.ee</p>			
<p>Soovituslikud õppekäigud: Narva Politsei- ja Päästeamet, Narva Linna Keskraamatukogu, Kultuurimaja Rugodiv, Äkkeküla. Eesti linnade asutuste külastamine õppe-eesmärgil:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tallinna Loomaaed; 2. Mänguasjumuuseum Tartus; 3. Teaduskeskus AHHA Tartus; 4. Energiakeskus Tallinnas; 			

5.	Elistvere loomapark;
6.	Toila-Oru park, rand;
7.	Kaevandusmuuseum Kohtla-Nõmmel.

2. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;</p> <p>2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;</p> <p>3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt;</p> <p>4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;</p> <p>5) saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;</p> <p>6) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;</p> <p>7) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;</p> <p>8) jutustab endale olulistest sündmustest;</p> <p>9) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mitte-meeldimist;</p> <p>10) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;</p> <p>11) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;</p> <p>12) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;</p> <p>13) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku</p>	<p>Mina ja teised Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine Jutustab oma perest: nimed, kes on peres. Kirjeldab pereliikmete välimust, iseloomujooni. Tervitab, jätab hüvasti. Kooliasjad Riideesemed.</p> <p>Kodu ja lähiümbrus Värvid Kodukoht; Turul-puu-, juur ja köögiviljad. Liiklusvahendid Ellen Niit “Rongisõit” Loomaaed, võõramaaloomad Koduloomad Ametid Jõulu sümbolika ja talverõõmud</p> <p>Igapäevaelu. Tervis; Vaba aja veetmise kohad Päev, nädal, kuu, kalender, kell Lemmiktegevused Mängude käsklused ja juhendid Piknik Suveplaanid</p> <p>Eesti ja maailm. Naaberriigid, pealinnad, põhirahvused, keel. Euroopa riigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad Eesti kaart, linnad Eesti sümbolika (rahvuslill-rukkilill, rahvuskivi-paekivi, rahvuslind – suitsupääsuke, lipp, vapp, vapil on kolm sinist lõvi).</p>	<p>Inimeseõpetus</p> <p>Inimeseõpetus Kunst Loodusõpetus</p> <p>Inimeseõpetus Tööõpetus</p> <p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Kunst Tööõpetus</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus</p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutus V äärtused ja kõlblus</p> <p>Kultuuriline identiteet. Keskkond ja jätkusuutlik areng.</p>

põhisõnavara; 14) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse; 15) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.	Õppimine ja töö. Koolipäev, koolitee. Huviringid	Inimeseõpetus Kunst Tööõpetus	Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus
Hääldus. Häälduse korrigeerimine. Pöörame tähelepanu eesti keele hääldusalustele ja väljundusvahenditele silpide pikkuse seisukohast. Lugemise ajal eristame lühikesesi, pikki ja ülipikki häälikud. Loovtekstide koostamisel pöörame tähelepanu g, b, d helitusele.			
Grammatika. Käändsõna: käändevormid vastusena küsimusele kes? kus? kellel? kellele? millega? kellega? mille puhul? kuhu? kust? missugune? missugused? millal? mitu? Omadussõna: ühildumine nimisõnaga ainsuses ja mitmuses erinevates lausetes (lihtlause ja käskiv lause). Tegusõna: tegusõna pöördvormid olevikus ja minevikus (jaatav ja eitav kõne). Käskiv kõneviis ainsuses ja mitmuses (jaatav ja eitav kõne). Arvsõna: põhiarvsõna (rahasumma lugemine, lihtsamate matemaatiliste tehete lugemine, telefoninumber); järgarvsõna nimetavas ja alalütlevas käändes (kuupäevade, sünnipäevade, tundide nimetamine). Asesõna: isikuliste asesõnade nimetav ja omastav kääne. Vastused küsimustele kellele? kelle? keda? Kellelt? Tagasõna: kasutatakse kontekstis kaassõnu ees, taga, kõrval, juures, all, peal, vahel, kohal, lähedal. Rektsioon: lähen (kuhu?), käin (kus?), tulen (kust?), küsima, võtma (kellelt? kust? kelle käest?), andma (kellele?). Õigekiri: ühe kuni kolmesilbiliste sõnade õigekiri, liitsõnade õigekiri. Koma jutustavas lauses loetelu puhul. Jutustava, küsi- ja hüüdlause lauselõpumärgid. Lauseõpetus: sõnade järjekord lihtlause. Küsilause.			
Soovituslik kirjandus: Edgar Valter “Pokuraamat”, Eesti keele töövihik 2. klassile, I ja II osa. Tallinn: Maurus, ajakiri “Hea laps”, “Täheke”, eesti õppekeelegraafika koolide õppematerjalid, keelekümbuluse õppematerjalid, eesti lastekirjanike jutustused ja luuletused, Jaan Rannap “Klaabu”, Thorbjörn Egner “Söobik ja pisik”, Ellen Niit “Pille-Riini lood”, “Triinu ja Taavi”.			
Soovituslikud meediaallikad: www.lasteekraan.ee , www.liveworksheets.com , www.wordwall.com , www.studystack.com , www.quizlet.com , www.learningapps.org			
Soovituslikud veebisõnastikud: www.eki.ee , www.filosoft.ee			
Soovituslikud õppekäigud: Narva Politsei- ja Päästamet, Narva Linna Keskraamatukogu, Narva Linnus, Kultuurimaja Rugodiv, Äkkeküla. Eesti linnade asutuste külastamine õppe-eesmärgil: 1. Tallinna Loomaaed; 2. Mänguasjamuuseum Tartus; 3. Teaduskeskus AHHA Tartus; 4. Toila- Oru park; 5. Rakvere teater, politseimuuseum; 6. Tallinna PROTO avastustehas; 7. Pokumaa.			

3. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest; 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli)	Mina ja teised Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine. Välimus, riietus, ühised tegevused pereliikmetega. Tunniplaan	Inimeseõpetus Kehaline kasvatus Loodusõpetus Matemaatika	Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine .

<p>kirjeldamiseks; 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele; 4) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist; 5) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse; 6) koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil;</p>	<p>Kooliruumid Järgarvud Kuupäevad Lastekirjanik Kristiina Kass Sport Spordipäev – spordialad Transport Matk Mets ja sellega kaasnevad ohud. Lastekirjanik Leelo Tungal Sõbrad</p>		
<p>7) töötab tekstiga juhiste alusel; 8) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt; 9) kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes; 10) oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid; 11) oskab nimetada vastandtähdendusega sõnu; 12) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu; 13) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel; 14) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut;</p>	<p>Kodu ja lähiümbrus Kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused; elu linnas ja maal; aadress, elukoht, kodu ja lähiümbruse lühikirjeldus; avalikud kohad. Mängud. Vastandsõna Raamatukogu ja raamatud Lastekirjanik Aino Pervik Tüdrukute ja poiste tegevuse Toidud Lastekirjanik Heljo Mänd</p>	<p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Kunst</p>	<p>Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
<p>Edasijõudnutele 1) koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil, mõtleb jutule lõpp või algus; 2) töötab tekstiga juhiste alusel; 3) oskab tuntumate sõnade algusesse kirjutada g, b, d ning h sõna algusesse; 4) piiritleb lauset ja paneb lause lõppu märke; kasutab kõnes ja kirjas terviklauseid; 5) leiab sama- ja vastandtähdendusega sõnu; 6) kasutab lihtsamat sõnastikku, teatmeteost; 7) oskab õigesti kirjutada asesõnu; 8) oskab tähestiku abil koostada lihtsamat nimekirja;</p>	<p>Igapäevaelu. Tervis; haigused, arsti juures Lastekirjanik Andrus Kivirähk Kodumasinad Lastekirjanik Piret Raud Ametid ja töökohad. Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid. Ootan suve. Koolivälise tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; aastaajad ja puhkus; spordialad ja sportlikud tegevused. Aastaajad. Liiklus liiklusvahendid, ohutus</p>	<p>Inimeseõpetus Tööõpetus Kehaline kasvatus</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine Teabekeskond ja meediakasutus Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus</p>
	<p>Eesti ja maailm. Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigija rahvussümbolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused Riigid ja nende kultuur Naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel. Sünnipäev/kutse Loodus, loomad, põhilised aastaegade ilma kirjeldavad omadussõnad (hea/halb ilm, päikseline, vihmane jmt</p>	<p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Kunst Tööõpetus</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet.</p>

9) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest; 10) on lugenud vähemalt kolm lasteraamatut	Õppimine ja töö. Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.	Inimeseõpetus Kunst Tööõpetus	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond ja meediaallikad. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.
---	--	-------------------------------------	--

Grammatika.

Käändsõna: käändsõna muutelõppude süsteemi loomine; käänevormide kasutamine enamtarvitatavates funktsioonides.

Nimisõna käänded mitmuses: mitmuse nimetava, omastava ja osastava moodustamine; vokaalilõpuline mitmuse osastav; mitmuse osastava kasutamine koos sõnadega palju, vähe, suur valik, väike valik, osa, enamus, rohkesti jm; sihitise käänded ainsuses ja mitmuses; mitmuse käänete moodustamine; omastav kääne (kelle oma?), mitmuse nimetav; sise- ja väliskohakäänded enamlevinud funktsioonides. Koha ja aja väljendamine; kellel midagi on, kellele midagi antakse (tuuakse, kingitakse), kellelt midagi võetakse, kes kelleks saab (õpib, hakkab).

Omadussõna: alg-, kesk- ja ülivõrre.

Arvsõna: põhiarvsõna 1- 1000, järgarvsõna 1- 31 nimetavas, omastavas, alalütlevas käändes (kuupäevade, sünnipäevade nimetamine, kus koolis ja mitmendas klassis õpib jm); aastaarvu kasutamine; vastused küsimustele millal?; rahasumma lugemine; telefoninumber, aadress.

Tegusõna: tegusõna ajad: liht-, täis- ja enneminevik; i- tunnusega lihtminevik sõnadest. Olema, tulema, panema, tegema, nägema, saama, tooma, jooma, sööma, jääma; kindel, tingiv ja käskiv kõneviis; tegumood: isikuline ja umbisikuline; tegusõna peavormid ja nendest tuletatavad vormid; tegusõna põhivormid, nende tähtsus ning neist tuletatavad vormid; ühendteigusõna pööramine olevikus ja lihtminevikus; ma- ja da- infinitiivi kasutamine: pean, hakkam, lähen + ma- tegevusnimi; meeldib, võib, soovib, tahan, luban + da-tegevusnimi.

Rektsioon: saama, õppima kelleks?, aitama kellel? mida teha?, asub kus?, kuulama, kuulma keda? mida?, osa võtma millest?, astuma kuhu?, läbi käima, läbi saama kellega?, ära kuulama keda?, rääkima, vestlema kellega?, küsima kellelt? mida?, sõitma millega?.

Ees- ja tagasõnad: alla, all, alt; peale, peal, pealt; juurde, juures, juurest; ette, ees, eest; taha, taga, tagant; üle; kohal; vahel; äärde, ääres, äärest.

Küsimuste moodustamine sõnadega: kus?, kuhu?, kust?, kuidas?, mis?, miks?, kelle (oma)?, kellele?, kellel?, kellega?, kelleks?, kellenä?, millal?, mitu?, mida?, kui palju?, millega?.

Soovituslik kirjandus: Kristiina Kass “Nõianei nõbinina”, Leelo Tungal - lasteluuletused, Ilmar Tomusk “Tere, Volli!”, Aino Pervik “Paula jõulud”, Heljo Mänd “Tuulehunn”, Andrus Kivirähk “Karneval ja kartulisalat”, “Leiutajateküla Lotte”, Piret Raud “Natuke napakad lood”, Ellen Niit - lasteluuletused.

Soovituslikud meediaallikad: www.lasteekraan.ee, www.liveworksheets.com, www.wordwall.com, www.studystack.com, www.quizlet.com, www.learningapps.org, <https://tervisemuuseum.ee/haridus/muuseumitunnid/i-kooliaste/>, <https://meremuuseum.ee/lennusadam/> lastele-peredele/muuseumitunnid

Soovituslikud veebisõnastikud: www.eki.ee, www.filosoft.ee

Soovituslikud õppekäigud: Narva Politsei- ja Päästeamet, Narva Linna Keskraamatukogu, Narva Linnus, Kultuurimaja Rugodiv, Äkkeküla.

Eesti linnade asutuste külastamine õppe-eesmärgil:

1. Tallinna Loomaaed;
2. Mänguasjamuuseum Tartus;
3. Teaduskeskus AHHA Tartus;
4. Toila- Oru park;
5. Rakvere teater, politseimuuseum;
6. Tallinna PROTO avastustehas;
7. Eesti Rahvamuuseum;
8. Eesti Põllumajandusmuuseum;
9. Lottemaa,
10. Tallinna Lennusadam.

Keeleoskuse hea tase 3. klassi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2
Hea õpitulemus	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1
Väga hea õpitulemus	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

4. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades õpitud sõnavara ulatuses (nt poes, apteegis ühistranspordis); 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest (kuulutus, küsitlus, tööjuhised, päevaplaanid); 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest; 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust; 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;	Mina ja teised Suhtlemine pereliikmete ja koolikaaslastega; viisakusväljendid.	Inimeseõpetus	Keskfond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu (vahendab raamatu või filmi põhisisu); 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;	Kodu ja lähiümbrus Elu linnas ja maal; looduse märgid; kodu kirjeldamine; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres; peretraditsioonid.	Inimeseõpetus Muusika Loodusõpetus	Keskfond ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe ja karjääri kujundamine Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel; 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile; 10) jagab lihtsamaid juhiseid (käskiv kõneviis); 11) kirjeldab kohti, tegevusi ja inimesi ; 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone; 13) kirjutab ja täidab	Eesti ja maailm Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid.	Inimeseõpetus Muusika Loodusõpetus	Keskfond ja jätkusuutlik areng Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.
	Igapäevaelu. Aja planeerimine; avalikud kohad/asutused (poes, apteegis, ühistranspordis, haiglas/polikliinikus jm); turvaline liiklemine; tee küsimine ja juhataamine; igapäevased tegevused ja olukorrad.	Inimeseõpetus	Keskfond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskfond ja meediaallikad.

lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ankeet, e-kiri nii paberandjal kui ka arvutis; 14) valdab õpitud põhisoovavara; 15) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektset; 16) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.	Õppimine ja töö Koolielu (tunnitegevused, koolitoit, koolitarbed, tunniplaan); Ametid, töökohad, tegevused tööl.	Inimeseõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Teabekeskond ja meediakasutus.
	Igapäevaelu. Kooliväline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelised; perepuhkus; spordialad ning sportlikud tegevused. Tervis ning tervislik eluviis Tervis (haigused, põhjused, ravimine), sport, tervislik toitumine.	Inimeseõpetus Kirjandus Muusika	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kultuuriline identiteet Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Väärtused ja kõlblus.

Grammatika:

Käändsõna:
 mitmuse nimetav kääne, käändelõpud; käändevorm õpitud sõnadest vastusena küsimusele kuhu? kus? kust? kellele? kellel? kellelt? kellega? mis ajani(kellani)?; omastav kääne (kelle oma?); osastav koos sihilise verbiga (joonistan mida?, näen keda?) õpitud sõnadest; sise- ja väliskohakäänded enam levinud funktsioonides; aja väljendamine.

Omadussõna:
 võrdlusastmed alg-, kesk- ja ülivõrre.

Arvsõna:
 põhjarvsõna nimetavas käändes 1-1000;
 järgarvsõna (1-31) nimetavas, omastavas ja alalütlevas käändes (kuupäevade ja sünnipäevade nimetamine, kus koolis ja mitmendas klassis õpib, millal on sündinud sõbrad, tuttavad);
 põhjarvsõna (rahasumma lugemine, telefoninumber, aadress, matemaatiliste tehete lugemine, kellaeg).

Asesõna:
 näitav asesõna see-need;
 isikuliste asesõnade käändelõpud, vastused küsimustele kes? kelle? kellelt? kellele?

Tegusõna:
 ülevaade tegusõna muutumisest olevikus;
 pööramine lihtminevikus;
 jaatav ja eitav kõne;
 käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2. pööre õpitud tegusõnadest; lähen, hakkama + ma-tegevusnimi; tahan, meeldib + da-tegevusnimi.

Rektsioon:
 käima kus? aitama/abistama keda? minema kuhu? vaatama, tegema, joonistama, mängima mida? tulema kust?

Ees- ja tagasõnad:
 alla, all, alt, taha, taga, tagant, juurde, juures, juurest, kohal, peale, peal, peal, ette, ees, eest.

Küsimuste moodustamine sõnadega:
 kus? kuhu? kust? mis? miks? kelle(oma)? kellele? kellega? mida teeb? mitu? kes? millega? kas? kui palju? kuidas?

Soovituslik kirjandus: H.Vaher “Jõesaare poisid”, H.Nolmet “Koerailm”, M.Sillaots “Trips, Traps, Trull ja teised”, K.Kass “Kasper ja viis tarka kassi”, H.Laas “Varblase jõuluvana”, K.Priilinn “Anna ja tema merisiga Julius”, J.Vaiksoo “Lumemõll” jt.
Soovituslikud filmid: “Nukitsamees”, “Arabella - mereröövli tütar”
Soovituslikud meediaallikad: “Täheke”, “Hea laps”, Lasteekraan, järjejutud jt; www.learningapps.org , www.studystack.com , www.liveworksheets.com , www.wordwall.net , www.quizlet.com , www.quizizz.com , www.kahoot.it
Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , https://www.filosoft.ee/gene_et/ https://www.filosoft.ee/html_speller_et/
Õppekäigud: AHHAA teaduskeskus , Tartu Spordimuseum, Toila- Oru park, Lahemaa Rahvuspark, Nukuteater, Tartu Mänguasjumuuseum, Narva Keskraamatukogu, Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseum

5. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest (kuulutused, saatekavad, küsitlused, reeglid, ilmateated, tööjuhised/soovitused, sõiduplaanid, blogid, postitused, päevaplaanid, reklaamid, tänukirjad); 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest; 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust; 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu 6) vahendab raamatu või filmi põhisisu; 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest; 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel; 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;	Mina ja teised Suhted peres ja koolis, emotsioonid ja tuju, ootused ja hirmud, unistused ja pettumused.	Inimeseõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine
	Kodu ja lähiümbrus Erinevad kodud, elu linnas ja maal, koduümbrus, kodutööd, aia- ja õuetööd, unistuste kodu, liiklus, tee juhatamine, õnnetused teel.	Ajalugu Inimeseõpetus Loodusõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet
	Eesti ja maailm Ilm ja kliima; Eesti looduslikud kohad (metsad, sood, looduskaitsealad, jõed, järved), Eesti meedia (ajakirjandus, televisioon, raadio, internetiallikad), Eesti ja teiste riikide traditsioonid ja tähtpäevad.	Ajalugu Inimeseõpetus Kirjandus Muusika Loodusõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.

<p>10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile; 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi; 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaolu olukordades; 13) avaldab arvamust tuttavatel teemadel; 14) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ekiri, ankeet nii paber kandjal kui ka arvutis; 15) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste lihtsamatel tuttavatel teemadel nii paber kandjal kui ka arvutis; 16) valdab põhisoovavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit.</p>	<p>Igapäevaolu. Meedia (ajakirjandus, televisioon, internet, sotsiaalvõrgustikud, interneti ohud ja võimalused). Koolivaheaegade tegemised. Terviseprobleemid (õnnetusjuhtumid, haigused: ennetamine, ravimine).</p>	<p>Inimeseõpetus Muusika Inimeseõpetus</p>	<p>Keskfond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Teabekeskfond ja meediakasutus Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>17) kasutab grammatika põhitähtsust võrdlemisi korrektselt; 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.</p>	<p>Õppimine ja töö Koolielu, lemmiktegevused koolis/tunnis; koolimeedia (kooliraadio/TV/ajaleht), vahetundide tegevused; koolimaja/ruumide kirjeldamine, kooliraamatukogu; korrapidamine, koolimaja hoidmine; koolivorm (selle eeldused ja puudused), huviharidus (spordi-, kunstiringid); kooli traditsioonid ja tähtpäevad; e-õpe, koolitoit, õpilasvahetused, koolivahetused, unistuste kool.</p>	<p>Inimeseõpetus</p>	<p>Keskfond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Teabekeskfond ja meediaallikad</p>

Grammatika:

Käändsõna:

nimetav, omastav, osastav; seestütlev, kaasütlev, kohakäänded, mitmuse nimetav.

Tegusõna:

olevik ja lihtminevik, -i-tunnusega lihtminevik sõnadest olema, tulema, panema, tegema, nägema, saama, tooma, jooma, sööma, jääma; jaatav ja eitav kõne õpitavatest tegusõnadest; kõneviisid: kindel, tingiv ja käskiv kõneviis; ma- ja da-inf.

Omadussõna:

alg-, kesk- ja ülivõrre.

Asesõna:

isikuliste asesõnade käändelõpud, vastused küsimustele kellele?, kellel?, kellelt?, kellega?

Rektsioon:

käima kus?, minema kuhu?, tulema kust?, jääma, unustama, jätma kuhu?, küsima kellelt?, aitama/ abistama keda? kandma (mida?)

Lauseõpetus: sidesõnad aga, sest, ehk, või, nii ...kui ka, kuid, kuna, kui, vaid, siis, nagu

Ees- ja tagasõnad:

peale, peal, pealt, taha, taga, tagant, juurde, juures, juurest, kõrvale, kõrval, kõrvalt, kohale, kohal, kohalt, üle, ette, ees, eest, alla, all, alt, ümber.

Soovituslik kirjandus:

A.Kivirähki jutud, I.Tomusk "Digipöörane kool", J.Põldma "Džuudopoisid", H.Käit "Aardejaht Nõmmel", "Erik kivisüda", "Eia jõulud Tondikakul", K.Priilinn "Evelini uued lood" jt Soovituslikud filmid: "Erik kivisüda", "Eia jõulud Tondikakul", "Supilinna salaselts", "Väikelinna detektiivid" jt

Inga Mangus, Merge Simmul „Eesti keele grammatika harjutuste ja vastustega” Kirjastus Kirjatark 2023, Inga Mangus, Merge Simmul” Eesti keele õpik vene õppekeelegra koolile 5.klass Kirjastus Kirjatark 2016, Maie Sooneste „Eesti keele harjutusvara” Kirjastus Varrak 2005

Soovituslikud meediaallikad:

“Hea laps”, “Postimees Juunior”, “Minu maailm”, lasteekraan, järjejutud jt.

<https://learningapps.org/> <https://quizlet.com/latest> <http://web.meis.ee/testest/> www.eis.ekk.edu.ee , www.jupiter.err.ee , www.studystack.com , www.liveworksheets.com , www.wordwall.net , www.quizlet.com , www.quizizz.com , www.kahoot.it

Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , https://www.filosoft.ee/gene_et/ https://www.filosoft.ee/html_speller_et/

Soovituslikud õppekäigud:

Eesti Rahvamuuseum,
Lottamaa Teemapark,
Saaremaa,
Eesti teletorn,
Filmimuuseum,
Narva Keskraamatukogu

6, klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest; 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest; 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisistust; 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid; 6) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest; 7) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel; 8) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja	Mina ja teised Suhtlemine kaaslastega, tunded ja emotsioonid, teistega arvestamine, toimetulek rasketes olukordades, abi ja toetamine, heategevus, suhted koolis ja peres, kiusamine ja vägivald.	Ühiskonnaõpetus Inimeseõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine
	Kodu ja lähiümbrus Elu linnas ja maal (tegevused erinevatel aastaegadel); lemmikloomad (hoolitsemine ja tähtsus), keskkonnahoid ja looduskaitse.	Ajalugu Inimeseõpetus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet

<p>vastab neile; 9) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile; 10) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi; 11) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaolu olukordades; 12) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta; 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekeste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, teade, kiri, avaldus, ankeet, kuulutus, sõbrapäevik, suvekaart, motivatsioonikiri, päevik nii paberikandjal kui ka arvutis; 14) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel nii paberikandjal kui ka arvutis; 15) valdab põhisoovara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber. 16) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi; 17) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemise korrektselt; 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.</p>	<p>Eesti ja maailm Ilm ja kliima; kultuur ja traditsioonid, riiklikud tähtpäevad; meedia (teater, ilukirjandus, ajakirjandus, televisioon, filmikunst, muusika, raadio), Euroopa riigid ja nende kultuur; vaatamisväärsused, muuseumid, sambad; maailmaimed.</p>	<p>Ajalugu Inimeseõpetus Kirjandus Muusika Loodusõpetus</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Igapäevaolu. Rahatarkus, taaskasutus, raha teeminime, suveks tööle, õpilasmalev, vabatahtlikud; liiklusvahendid; tehnika (nutiseadmed); käitumine avalikes kohtades (toidu- ja riidepoes, kohvikus, restoranis), meelelahutus (kinos, teatris, kontserdil), reisimine Eestis ja maailmas, tervise eest hoolitsemine; toitumine; füüsiline, sotsiaalne ja vaimne tervis; sõltuvused; huvid ja fänlus.</p>	<p>Inimeseõpetus Muusika kirjandus loodusõpetus ajalugu</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskond ja meediakasutus. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Õppimine ja töö. Ametid ja töökohad (elukutse valik, elukestev õpe)</p>	<p>Inimeseõpetus</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskond ja meediakasutus.</p>

Grammatika:

Käändsõna:

käändsõna muutelõppude süsteemi loomine; käänevormide kasutamine enamtarvitatavates funktsioonides. Mitmuse osastava kasutamine koos sõnadega palju, vähe; sihitise käänded ainsuses; omastav kääne (kelle oma?), mitmuse nimetav; sise- ja väliskohakäänded enamlevinud funktsioonides. Koha ja aja väljendamine; kellel midagi on, kellele midagi antakse (tuuakse, kingitakse), kellelt midagi võetakse, kes kelleks saab (õpib, hakkab), liide - gi -ki, suur ja väike algustäht.

Omadussõna:

alg-, kesk- ja ülivõrre.

Arvsõna:

põhiarvsõna 1-1000, järgarvsõna 1-31 nimetavas, omastavas, alalütlevas käändes (kuupäevade, sünnipäevade nimetamine, kus koolis ja mitmendas klassis õpib jm); aastaarvu kasutamine; vastused küsimustele millal? mis

<p>kellast?, mis kellani?, mitmendas?, mitmendaks?; rahasumma lugemine; telefoninumber, aadress.</p> <p>Tegusõna: tegusõna ajad: liht-, täisminevik; i- tunnusega lihtminevik sõnadest: olema, tulema, panema, tegema, nägema, saama, tooma, jooma, sööma, jääma; kõneviisid: kindel, tingiv ja käskiv; tegumood: isikuline ja umbisikuline; tegusõna peavormid ja nendest tuletatavad vormid; tegusõna põhivormid, nende tähtsus ning neist tuletatavad vormid; ühendtegusõna pööramine olevikus ja lihtminevikus; ma- ja da- infinitiivi kasutamine: pean, hakkam, lähen + ma- tegevusnimi; meeldib, võib, soovib, tahan, luban + da-tegevusnimi.</p> <p>Rektsioon: saama, õppima kelleks?, aitama kellel? mida teha?, aitan keda? kuidas?, asub kus?, kuulama, kuulma keda? mida?, osa võtma millest?, astuma kuhu?, läbi käima, läbi saama kellega?, ära kuulama keda?, rääkima, vestlema kellega?, küsima kellelt? mida?, sõitma millega?, käima kus?</p> <p>Ees- ja tagasõnad: alla, all, alt; peale, peal, pealt; juurde, juures, juurest; ette, ees, eest; taha, taga, tagant; üle; kohal; vahel; äärde, ääres, äärest.</p> <p>Küsimuste moodustamine sõnadega: kus?, kuhu?, kust?, kuidas?, mis?, miks?, kelle (oma)?, kellele?, kellel?, kellega?, kelleks?, kellenal?, millal?, mitu?, mida?, kui palju?, millega?</p> <p>Soovituslik kirjandus: Ene Sepp “Jagatud suvi”, Ilmar Tomusk “Inglid kuuendas B-s, Silvia Rannamaa “Kadri”, A.Kivirähki jutud, Aino Pervik “Kallis härra Q”, Mihkel Ulman, Kati Saara Vatmann “Röövlirahnu Martin”, Reeli Reinaus “Vanalinna detektiivid. Mustpeade maalid”, Helen Käit “Kristiine poisid tegutsevad” Inga Mangus, Merge Simmul” Eesti keele õpik vene õppekeelega koolile 6.klass Kirjastus Kirjatark 2016</p> <p>Soovituslikud meediaallikad: “Postimees Juunior”, “Minu maailm”, lasteekraan, järjejutud https://learningapps.org/ , https://quizlet.com/latest, http://web.meis.ee/testest/ , www.eis.ekk.edu.ee, www.jupiter.err.ee , www.studystack.com , www.liveworksheets.com , www.wordwall.net , www.quizlet.com, www.quizizz.com, www.kahoot.it</p> <p>Soovituslik filmid: “Seltsimees laps”, “Vehkleja”, “Lapsmasin”</p> <p>Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , http://dict.ibs.ee/syn/, https://www.filosoft.ee</p> <p>Soovituslikud õppekäigud: Avinurme Koduloomuuseum, Lennusadam, Loodusmuuseum, Tervishoiumuuseum, Rakvere Linnus, Rakvere Teater, Narva Vaba Lava, Narva Keskraamatukogu, Narva Muuseum</p>
--

Keeleoskuse taotletavad tasemed 6. klassi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2
Hea õpitulemus	B1.1	B2.1	B1.1	B1.1
Väga hea õpitulemus	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2

7. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades väljaspool kooli;</p> <p>2) kasutab eestikeelset internetikeskkonda õpitegevuses ja enda huvialadega seoses;</p> <p>3) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust;</p> <p>4) jälgib mõttevahetust tuttavatel teemal ning saab aru selgelt struktureeritud diskussiooni põhisisust;</p> <p>5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte,</p> <p>6) teeb kirjalikke märkmeid loetud või kuulnud teksti kohta;</p> <p>7) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest;</p> <p>8) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisonumit ning avaldab loetu kohta arvamust;</p> <p>9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel teemal, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;</p> <p>10) jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast;</p> <p>11) jutustab ettevalmistatud tekstis endaga seotud mineviku sündmusest selgelt ja arusaadavalt;</p> <p>12) osaleb arutelus, väljendab seisukohti tuttavatel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;</p> <p>13) tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja / või kunstnikku;</p> <p>14) esitab selgelt struktureeritud ettekande;</p> <p>15) kirjutab vabas vormis tarbetekste, näiteks kuulutus, järelepärimine, teade, kutse, blogi;</p> <p>16) koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;</p>	<p>Mina ja teised. Kes ma olen? Sündmused peres ja peretraditsioonid. Minu juured ja päritolu. Kelle moodi ma olen? Põnev sugulane. Minu eeskujud. Toimetulek raskustega perekonnas. Koostöö teistega, head grupisuhted. Mina internetis: mida ja kui palju avaldada. Netisõber. - Harno.ee – põhikooli eksamid - piltide kirjeldamine - arvamuste avaldamine</p> <p>Kodu ja lähiumbrus. Erinevad elamutüübid: eramaja, kortermaja, ühiselamu, suvila. Erinevad piirkonnad, nt keskus, puhkeala, kesklinn, äärelinn, tööstusrajoon. Nn tark maja. Remont. Kinnisvarakuulutused.</p> <p>Igapäeva elu. Pere eelarve ja taskuraha. Ostukohtade võrdlus, internetikaubandus. Ostunimekirja koostamine. Kokkuvõid ja säästmine. Vastutustundlik loomapidamine.</p> <p>Õppimine ja töö. Õpilasesinduse roll koolis. AI ja tõlkeprogrammide kasutamine koolitöös.</p>	<p>Inimeseõpetus Informaatika</p> <p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Geograafia</p> <p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika</p> <p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika</p>	<p>Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Kesk-kond ja jätkusuutlik areng</p> <p>Väärtused ja kõlblus Teabekesk-kond ja meediakasutus, Tehnoloogia ja innovatsioon Elukestev õpe ja karjäär Tervis ja ohutus</p> <p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tehnoloogia ja innovatsioon</p>

<p>17) valdab üldsõnavara tuttavalt teemal;</p> <p>18) valdab grammatika tarindeid; moodustab tüüpsõna eeskujul sõnavorme,</p> <p>19) väljendab ennast grammatiliselt õigesti õpitu piires;</p> <p>20) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>21) valib erinevates suhtlussituatsioonides sobivad keelelised vahendid;</p> <p>22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;</p> <p>23) järgib õigekirjareegleid õpitu piires.</p>	<p>Eesti ja maailm. Eesti looduse omapära võrreldes teiste maadega. Looduskaitsealad. Põnev taime- või loomaliik. Traditsioonilised muusikaüritused. Muusikakonkursid ja -saated. Kujutava kunsti liigid. Muuseumid, näitused, galeriid. Tänavakunst. Lähem tutvus ühe Eesti kunstniku või muusikuga. Reisikogemused. Reisikaaslased, reisimise viisid, reisieesmärgid ja sihtkohad. Reisi korraldamine.</p>	<p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Matemaatika Geograafia Ajalugu Kirjandus</p>	<p>Keskfond ja jätkusuutlik areng Kultuuriline identiteet</p>
	<p>Igapäevaelu. Aja kasutus Kuidas leida sobiv harrastusvõimalus. Harrastusest saab kutsumus. Spordiüritused, harrastussport ja võistlussport. Peod, pidulikud sündmused, perepeod ja peod sõpradega. Tervislikud eluviisid. Terviserisk. Liikumine</p>	<p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika</p>	<p>Teabekeskfond ja meediakasutus Tehnoloogia ja innovatsioon Väärtused ja kõlblus</p>

Grammatika:
Käändsõna: Nimi-, omadus-, arv- ja asesõnade süsteemne käsitus ja käänete funktsioonid. Omastav ja osastav käänne koos sihilise verbiga õpitud sõnadest. Ühildumine.
Omadussõna: alg-, kesk- ja ülivõrre.
Tegusõna: Pöördsõnade süsteemne käsitus, kõneviisid, kesksõnad; tegumood. Rektsioon.
Määrsõna: *mini-* sufiksi moodustamine ja kasutamine.
Sõnamoodustus: Tuletusliidete tähendus ja kasutus, fraseologismid.
Lauseõpetus: Liitlause ja lauselühendi kasutamine. Sidesõnad. Sõnajärg. Otsekõne.
Õigekiri: Kokkukirjutuse, algustähe, isikunimedede, enamkasutatavate lühendite õigekiri; kirjavahemärgid lauses, kirja ja ümbriku vormistamisreeglid.

Soovituslik kirjandus: Andrus Kivirähk “Sirli, Siim ja saladused”; Piret Raud “Tobias ja teine b” ja “Professor Peterson”; Eno Raud “Naksitrallid”; Astrid Lindgren “Bullerby lapsed”; Aino Perviku jutud, Lehte Hainsalu jutud, Täheke, Hea laps, Minu Maailm; Leelo Tungal, Asta Põldmägi, Kalju Saaberi jutud jt.

Soovituslikud saated ja filmid: “Eia jõulud Tondikakul”, ERR “Nova”, ERR “Operatsioon AI!”; Supilinna Salaselts”, “Naksitrallid”; “Lotte ja kadunud lohed”.

Soovituslikud meediaallikad:
ERR, lasteekraan.ee; jupiter.err; ERR arhiiv:
<https://www.eesti.ee/eraisik/et/avaleht>; <https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/alutaguse-rahvuspark/1400>
www.learningapps
www.liveworksheets
www.slideshare.com
www.delfi.ee

Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , https://www.filosoft.ee/gene_et/
https://www.filosoft.ee/html_speller_et/

Õppekäigud:

- Äkkeküla
- Tuhala nõiakaev
- Tallinn: Eesti Tervishoiu Muuseum, Filmimuuseum, NUKU teater
- Tartu: AHHA teaduskeskus
- Rakvere: Politseimuuseum
- Narva: Narva Haigla, Päästeamet
- Narva Vaba Lava,
- Narva Keskraamatukogu
- Eesti rahvusparkid
- Eesti Rahva Muuseum

8. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) kasutab Eesti Keele Instituudi veebi sõnastikke keele rikastamiseks ja enesekontrolliks; 2) oskab kasutada eestikeelse meedia pakutavaid võimalusi info leidmiseks ja keele õppimiseks, oskab nimetada eestikeelseid väljaandeid; 3) kasutab keele õppimiseks infokeskkonda, näiteks sildid, kuulutused, reklaamid ja juhised; 4) eristab tuntumaid kõnekeelseid keelendeid, valib kõnelemisel ja kirjutamisel sõltuvalt suhtlusolukorrast sobivad keelendid; 5) kasutab ametlikus suhtlussituatsioonis sobivat suhtlusstiili ja eesti keelele omaseid keelendeid pöördumiseks, tervitamiseks, huvi üles näitamiseks ja suhtluse lõpetamiseks; 6) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutarbeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisisust; 7) teeb kuulud või loetud intervjuu põhjal kokkuvõtte; 8) jälgib mitme osalejaga struktureeritud mõttevahetust ning toob välja mõned põhiseisukohad; 9) korduva kuulamise võimalusel teeb kokkuvõtte videooengust tuttavatel teemal;	Mina ja teised Isikuomadused, võimed, tugevad ja nõrgad küljed erinevates olukordades. Sõprus, armastus ja heade suhete hoidmine. Erilised inimesed: erivajadused, anded ja omapärad.	Inimeseõpetus Informaatika Inglise keel	Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tehnoloogia ja innovatsioon
	Kodu ja lähiümbrus Ümbruskond ja elukeskkond. Kodukoha rajatised, asutused ja ettevõtted. Tähtsad sündmused kodukandis. Liiklemisvõimalused, vahendid ja taristu. Jalakäijasoõbralik linn	Inimeseõpetus Geograafia Ajalugu Kunstiõpetus	Keskond ja jätkusuutlik areng
	Eesti ja maailm. Loodusväärtuslikud ja kultuuriväärtuslikud objektid. UNESCO maailmapärand Eestis. Muuseumid, külastused ja virtuaaltuurid. Õppekäigud. Euroopa Liit, sümbolid, riigid ja keeled. Eesti roll Euroopa Liidus. Tuntud eestlased maailmas. Tuntud teistest rahvustest inimesed Eestis.	Inimeseõpetus Geograafia Ajalugu Ühiskonnaõpetus Inglise keel	Keskond ja jätkusuutlik areng Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet

<p>10) saab aru üldkeelelisest või oma huvialaga seotud meelahutuslikust või enesediagnostilisest kirjalikust valikvastustega testist;</p> <p>11) saab aru tuttavalt teemal antud soovitudest ja oskab neid ise koostada suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>12) jälgib ja mõistab eakohaste arvamusi ja probleemartiklite arutluskäiku, esitab enda seisukoha;</p> <p>13) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisisu kui ka kõik pole arusaadav, avaldab loetu kohta arvamust;</p> <p>14) suhtleb tuttavalt teemal ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule asjakohaselt ja viisakalt;</p> <p>15) osaleb arutlusel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi, kasutab kaaslaste jutule reageerimiseks ja sõnajärje saamiseks sobivaid keelendeid;</p> <p>16) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid, pöördub kuulajate poole ning lõpetab ettekande asjakohaselt ning head tava silmas pidades;</p> <p>17) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks järelepärimine, motivatsioonikiri, avaldus, seletuskiri, ning oskab neid korrektselt vormistada;</p> <p>18) kirjeldab möödunud sündmust või kogemust kirjeldava teksti;</p> <p>19) kirjutab arutlevaid tekste, kus esitab pooltja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;</p> <p>20) saab aru õpitud teemaga seotud üldkasutatavatest rahvapärastest ütlustest ja vanasõnadest;</p> <p>21) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;</p> <p>22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks; 23) kirjutab korrektselt järgides õigekirjareegleid õpitu piires</p>	<p>Igapäevaelu. Ohutus. Liiklusohutus liigeldes ratta või tõukerattaga. Veeohutus. Ohutud peol ja suhtlemine võõraga. Hädaabinumbri helistamine. Mittetulundusühingud Eestis ja nende roll ühiskonnas. Turvaline internet. Eesti Rahvusringhääling: meediakanalid, rubriigid err.ee lehel. Noortele suunatud saated. Uudistesaadet. Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused. Füüsiline ja vaimne tervis. Vaimse tasakaalu toetamine.</p> <p>Õppimine ja töö. Tõhus õppimine. Mina õppijana. Õpikeskkonna mõju õppimisele. Erinevad õppimisvõimalused ja koolid. Vabatahtliku töö võimalused õpilastele. Infotehnoloogia: riistvara, kasutusvõimalused keeleõppes. Sotsiaalmeedia ja äpid.</p>	<p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika Bioloogia Muusika Käsitöö Tehnoloogia</p> <p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika Bioloogia Tehnoloogia</p>	<p>Väärtused ja kõlblus Teabekeskond ja meediakasutus, Tehnoloogia ja innovatsioon Elukestev õpe ja karjääri kujundamine</p> <p>Tervis ja ohutus</p> <p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine Tervis ja ohutus Väärtused ja kõlblus Teabekeskond ja meediakasutus, tehnoloogia ja innovatsioon</p>
---	---	---	--

Grammatika:**Käändsõna:**

käändsõna muutelõppude süsteemi loomine; käänevormide kasutamine enamtarvitatavates funktsioonides. Mitmuse käänete õige kasutus, mitmuse omastav ja mitmuse osastava kasutamine koos sõnadega palju, vähe, osa, hulk; sihitise käänded ainsuses; sise- ja väliskohakäänded enamlevinud funktsioonides. Koha ja aja väljendamine; kellel midagi on, kellele midagi antakse (tuuakse, kingitakse), kellelt midagi võetakse, kes kelleks saab (õpib, hakkab), liide - gi -ki, suur ja väike algustäht.

Omadussõna:

alg-, kesk- ja ülivõrre; ühildumine

Arvsõna:

põhiarvsõna 1-2000, järgarvsõna 1-2000 nimetavas, omastavas, alalütlevas käändes (kuupäevade, sünnipäevade nimetamine, kus koolis ja mitmendas klassis õpib, mitmendal leheküljel asub; mitmendat harjutust või ülesannet tehakse jm); aastaarvu kasutamine; vastused küsimustele millal? mis kellast?, mis kellani?, mitmendas?, mitmendaks?; rahasumma lugemine; telefoninumber, aadress.

Tegusõna:

tegu sõnad: täisminevik; i- tunnusega lihtminevik sõnadest: olema, tulema, panema, tegema, nägema, saama, tooma, jooma, sööma, jääma; kõneviisid: kindel, tingiv ja käskiv; tegumood: isikuline ja umbisikuline; tegusõna peavormid ja nendest tuletatavad vormid; tegusõna põhivormid, nende tähtsus ning neist tuletatavad vormid; ühendtegu sõna pööramine olevikus ja lihtminevikus; ma- ja da- infinitiivi kasutamine: pean, hakkam, lähen + ma-tegevusnimi; meeldib, võib, soovib, tahan, luban + da-tegevusnimi; tegusõnad käima, minema, tulema õige rektsiooniga.

Rektsioon:

saama, õppima kelleks?, aitama, segama, lubama, paluma kellel? mida teha?, aitan, segan, luban, palun keda? kuidas? kuhu?, asub kus?, kuulama, kuulma keda? mida?, osa võtma millest?, osalema milles? kus?, astuma kuhu?, läbi käima, läbi saama kellega?, ära kuulama keda?, rääkima, vestlema kellega?, küsima kellelt? mida?, sõitma millega?, käima kus?

Ees- ja tagasõnad:

alla, all, alt; peale, peal, pealt; juurde, juures, juurest; ette, ees, eest; taha, taga, tagant; üle; kohal; vahel; äärde, ääres, äärest; pärast kelle? mille? mida? mitme minuti pärast? mida teeme?.

Küsimuste moodustamine sõnadega: kes? mis? keda? mida? kus?, kuhu?, kust?, kuidas?, mis?, miks?, kelle/ mille (oma)?, kellele?, kellel?, kellega?, kelleks?, milleks?, kellena?, millal?, mitu?, kui palju?, millega?, kelleni?, milleni?

Soovituslik kirjandus:

Aidi Vallik "Kuidas elad, Ann?" ja "Mis teha, Ann?"; Andrus Kivirähk "Sirli, Siim ja saladused"; Piret Raud "Tobias ja teine b" ja "Professor Peterson"; Lauri Vahtre "Linda ja Ülemiste järv"; Leelo Tungal "Käbi ja pilet"; Kätlin Vainola "Vanade aegade lapsed"; Täheke - 2008, 2011, 2018, Hea laps; Postimees juunior; Minu Maailm; Jaanus Vaiksoo "Onu Heino tegi teatrit"; Ellen Niit "Kuidas onu Ööbik teatris käib"; Leelo Tungal, Maimu Linnamägi, Ülle Kütsen, Kristjan Piller luuletused; Aino Pervik "Sinivaht on mardisant";

Soovituslikud saated ja filmid: "Buratino tegutseb jälle"; ilmated; PuhkusEesti.ee; "Maailma kõige targem rahvas", üks portreesaade, "Novaator", ERR "Nova", ERR "Ringvaade", ERR "Osoon" - eestikeelsete subtiitrite võimalus, ERR "Kuula rändajat" "Kalev", "Hommik Anuga", "Sinu uus sugulane", "Tagurpidi torn", "Polaarpoiss"; "Georg", "Supilinna Salaselts", "Viimne reliikvia", "Vehkleja", "Seltsimees laps", "Need vanad armastuskirjad", "Miks mitte?", "Lotte ja kadunud lohed"

Soovituslikud meediaallikad:

ERR, lastekraan.ee; jupiter.err; ERR arhiiv: Eesti kuulsad inimesed- <https://arhiiv.err.ee/video/eestimaa-kuulsad-inimesed>; <https://www.valem.ee/et/eesti-linnad>; <https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/muuseumid/muuseumid-eestis>; <https://teater.ee/teatriinfo/teatrid/>; piletilevi.ee; <https://www.piletimaailm.com/>; <https://teater.ee/teatriinfo/mangukava/>; <https://www.allstarz.ee/EestiArtistid.html>; <https://menu.err.ee/k/eesti-laul/>; <https://www.efis.ee/>; https://et.wikipedia.org/wiki/Kategooria:Eesti_kohvikud; <https://www.folklore.ee/Berta/kalender.php>; <https://president.ee/et/eesti-vabariik/eesti-riigipead>; <https://www.integratsioon.ee/eesti-keeke-kohvikud>; <https://www.eesti.ee/eraisik/et/avaleht>; <https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/alutaguse-rahvuspark/1400>

Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , https://www.filosoft.ee/gene_et/
https://www.filosoft.ee/html_speller_et/

Õppekäigud:

- kodulinnas: mälestusmärgid ja - tahvlid, vaatamisväärsused, Narva muuseum, keskraamatukogu
- Äkkeküla
- Iisaku matkarajad, Alutaguse RMK
- Lääne-Virumaa, Rakvere piirkonna rahvuspargid
- Tuhala nõiakaev
- Lahemaa Rahvuspark
- Tallinn: Kadrioru loss ja park, Russalka, Eesti Tervishoiu Muuseum, Filmimuuseum, NUKU teater ja muuseum, Eesti Meremuuseum, Kadrioru Kunstimuuseum, Eesti Vabaõhumuuseum jms, Nukuteater, Vene teater, Rahvusoper Estonia, Linnateater jt; Lauluväljak, muusikamuuseum,
- Tartu: Tartu Ülikool, Raekoja plats, AHHAA teaduskeskus, Eesti Rahva Muuseum, Vanemuine
- Rakvere: Tarvas, Rakvere linnus, Politseimuuseum, kesklinn, Rakvere teater
- Pärnu: L.Koidula park ja muuseum, Endla teater
- filmi ja/või teatrietenduse ühiskülastus

9. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) väärtustab eesti keelt ja kultuuri, kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks eestikeelset keelekeskkonda;</p> <p>2) kasutab õppes ajakohaseid keeletehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt, arvestab digiturvalisuse nõuetega;</p> <p>3) saab aru erineva pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust, mõistab nii kirja kui kõnekeelt.</p> <p>4) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;</p> <p>5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, avaldab oma arvamust, esitab vastuväiteid;</p> <p>6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest, eristab kvaliteetajakirjandust kollasest;</p> <p>7) jälgib ja mõistab arvamuse- ja probleemartiklite ning saadete arutluskäiku usaldusväärsetest allikatest;</p> <p>8) loeb keeletasemele vastavaid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;</p> <p>9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel ja eale vastavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule aktuaalsetel teemadel;</p>	<p>Mina ja teised. Avalik ja privaatne suhtlemine. (digisuhtlus: e-kiri, sotsiaalvõrgustikud). meilietikett. Turvaline digisuhtlus, koostöö veebikeskkonnas. Digisuhtluses kasutatav släng ja lühendid. Küberkiusamine ja viisakas käitumine võrgus. Küberturvalisus ja pahavara. Lähisuhted, põlvkondlik erinevus mõtteviisis, sugulased ja sugupuu, armastus- ja sõprussuhted, psühholoogiline suhtlusbarjäär, suhte probleemide ja konfliktide ennetamine ning lahendamine. Enesejuhtimisoskus ja eneseanalüüs. https://edidaktikum.ee/et/content/enes_ejuhtimisoskustearendamisem%C3%A4ng Juhendid haridusasutustele - RAJALEIDJA</p> <p>Kodu ja lähiümbrus Kogukondlikud rahvaalgatused, „Teeme ära!” talgud. Rohepööre. Looduskaitse ja -hoid, prügi</p>	<p>Emakeel Inimeseõpetus Informaatika</p>	<p>Väärtused ja kõlblus Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Tehnoloogia ja innovatsioon</p>
	<p>Kodu ja lähiümbrus Kogukondlikud rahvaalgatused, „Teeme ära!” talgud. Rohepööre. Looduskaitse ja -hoid, prügi</p>	<p>Emakeel Loodusõpetus Inimeseõpetus Geograafia</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng</p>

<p>10) osaleb arutelus, väitluses, väljendub selgelt, üksikasjalikult ning argumenteeritult eakohastel ja aktuaalsetel teemadel.</p>	<p>sorteerimine, taaskasutus ja pakendiringlus. Säästlik eluviis. Heakord ja heakorranõuded.</p>		
<p>11) peab selgelt struktureeritud ettekande tuttavatel teemal või alusteksti põhjal, esitab olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid; 12) kirjutab/koostab eri tüüpi tarbetekste, näiteks kandideerimisdokumente: avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, volitus, 13) e-kiri, ning vormistab need korrektsetl; 14) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis, 15) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte alustekstide põhjal;</p>	<p>Igapäevaelu. Noorte vaba aeg ja tegevusetus. Tegevusetuse põhjused ja tagajärjed (suitsetamine, e-sigaretid, uimastid, ülekaal jt). Turvalisuse tagamine. Aktiivne puhkus: matkad, jalgrattaretked, kultuurireiseid, noortelaagrid; Huvitegevus: kujutav kunst, muusika, kirjandus, film, teater, fotograafia, sport, tants, käsitöö, kogumine jt loovtegevused;</p>	<p>Inimeseõpetus Matemaatika Informaatika</p>	<p>Väärtused ja kõlblus Tehnoloogia ja innovatsioon Elukestev õpe ja karjäär Tervis ja ohutus Teabekeskond ja meediakasutus</p>
<p>16) kirjutab raamatu-, filmi-, teatri-, saate-, videoarvustuse loetu, nähtu, kuuldu põhjal; 17) valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt; 18) tunneb eesti keele grammatikat õpitu piires, tunneb sõna- ja sõnavormide moodustamise viise; 19) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult; 20) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli. 21) kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt struktureeritud sidusaks tekstiks; 22) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, järgib õigekirjareegleid õpitu piires; 23) tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid.</p>	<p>Eesti ja maailm. Eesti eripära/koht/tuntus maailmas: e-riik, puhas keskkond, PISA-testide tulemused. Eesti keele kui riigikeele väärtustamine ja tähtsus, eestlaste välja- ja sisseränne; eesti keel ja kultuur maailmas. Eesti noored ja teadus. Vabariiklikud teema-aastad. Eesti keele keskkonnad, eesti tuntumad kirjanikud ning tüvitekstid. Eestikeelsed teabeallikad. Info kriitiline hindamine. Erinevate rahvaste stereotüübid, tavad ja kombad. Heategevusüritused, tänuüritused. Noorteorganisatsioonid, noortevahetus; õpilaste õpiränne. Tervis ja tervislik eluviis Füüsilise ja vaimse tervise tasakaal, terviseriskid, istuv eluviis, netisõltuvus jne, tasakaalustatud toitumine. Kriisiabi numbrid Laste arjupaigad/turvakodud.</p>	<p>Loodusõpetus Inimeseõpetus Matemaatika Geograafia Ajalugu Kirjandus</p>	<p>Keskkond ja jätkusuutlik areng Kultuuriline identiteet Teabekeskond ja meediakasutus Tehnoloogia ja innovatsioon Väärtused ja kõlblus</p>

	<p>Õppimine ja töö. Formaalse ja mitteformaalse keeleõppe võimalused: tandemõpe, õpilasvõistlused, kohtumisõhtud, keelesõber, keeleklubid ja -kohvikud jt; Edasiõppimine: kutseõpe; õpipoisi õpe, õpilasvahetus; noorte tööhõive ja teenimisvõimalused: õpilasfirmad, töövarjupäevad, äriideede arendusnädalavahetused ehk Hacketonid, start-up'id. Kandideerimiseks vajalikud tarbetekstid.</p>	<p>Inimeseõpetus Matemaatika Geograafia Ajalugu Kirjandus</p>	<p>Elukestev õpe ja karjäär Teabekeskond ja meediakasutus Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Grammatika. Käändsõna: Nimi-, omadus-, arv- ja asesõnade süsteemne käsitlus ja käänete funktsioonid. Omastav ja osastav kääne koos sihilise verbiga õpitud sõnadest. Ühildumine. Käändelised vormid: <i>-mas, -mata, -maks</i>. Tagasõnad: <i>külge, küljes, küljest; kaasa, kaasas, kaasas; sekka, seas, seast; hulka, hulgas, hulgast; kätte, käes, käest</i>. Omadussõna: alg-, kesk- ja ülivõrre. Tegusõna: Pöördõnade süsteemne käsitlus, kõneviisid, kesksõnad; tegumood, pöördõnade käändelised vormid. Rektsioon. Des-vorm. Arvsõna: järgarvsõnade ja põhiarvsõnade kasutamine. Sõnamoodustus: Tuletusliidete tähendus ja kasutus, fraseologismid. Lauseõpetus: Liitlause ja lauselühendi kasutamine. Sidesõnad. Sõnajärg. Otsekõne. Õigekiri: Kokkukirjutuse, algustähe, isikunimed, enamkasutatavate lühendite õigekiri; kirjvahemärgid lauses.</p>			
<p>Soovituslik kirjandus: Jaanus Vaiksoo „King nr 39”, ”King nr 40”, King nr 41”, Andrus Kivirähk „Rehepapp ehk November”, Margus Karu “Nullpunkt”. Oskar Lutsu teosed</p>			
<p>Soovituslikud filmid: “November”, “Nimed marmortahvil”, „Kevad,, „Suvi,, „, Talv,,</p>			
<p>Soovituslikud meediakasutus ja - kanalid: https://jupiter.err.ee/filmid; https://www.efis.ee/ ETV, ETV+, Vikerraadio, Eesti Päevaleht; Postimees; jupiter.err.ee, https://www.112.ee/et/juhend/aitaennast-ja-teisi/112-lastele, https://erasmusplus.ec.europa.eu/et/opportunities/opportunities-forindividuals/pupil-mobility, https://www.yfu.ee/vahetusopilane/taot_lemine/, venividivici.ee, https://courses.cs.ut.ee/t/digiopik/Digit_aalneohutus/Tund29 https://www.teeviit.ee/kuidas-oppidaennast-tundma/ https://edidaktikum.ee/et/content/enes_ejuhtimiskuste-arendamise%20C3%A4ng https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/uudise_d-haridusministerium-korraldabuveks-opilaslaagreid-et-tosta-lasteopihuvi/ https://haridusportaal.edu.ee/artiklid/n_oortelaagrid-ja-malevad https://www.puhkaeestis.ee/et/puhkaeestis/milles-on-eeestlased-parimad https://www.hm.ee/pisa https://ekkm.estinst.ee/; https://ekkm.ee/stinst.ee/eesti-keele-ope-valismaal/ https://rakett69.ee/; https://courses.cs.ut.ee/t/digiopik/Digit_aalneohutus/Tund29 https://lastekraan.err.ee/1038738, https://keeleabi.eki.ee/pdf/vaikeses_tarbetekstid2.pdf), https://sonaveeb.ee/; www.eki.ee; https://www.filosoft.ee/gene_et/, https://www.filosoft.ee/html_speller_et/ https://www.112.ee/et/juhend/aitaennast-ja-teisi/ohvriabi-kriisitelefoni116-006 Laste varjupaigad/turvakodud. https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Teeme+%20C3%A4ra</p>			
<p>Soovituslikud veebisõnastikud: www.sonaveeb.ee , www.eki.ee , https://www.filosoft.ee/gene_et/ https://www.filosoft.ee/html_speller_et/</p>			

Õppekäigud:

- kodulinnas: mälestusmärgid, bastionid, vaatamisväärsused, Narva muuseum
- Äkkeküla
- Iisaku matkarajad, Alutaguse RMK
- Lääne-Virumaa, Rakvere piirkonna rahvuspargid
- Lahemaa Rahvuspark
- Tallinn: Eesti Tervishoiu Muuseum,
- Tartu: Tartu Ülikool, Raekoja plats, AHHA teaduskeskus, Eesti Rahva Muuseum, Vanemuine
- Eesti loomade varjupaigad
- Tartu Annelinna Gümnaasium
- Eesti gümnaasiumid(Narva Gümnaasiumid)
- Ida- Viru Kutseõppekeskus(eesti kutsekoolid)

Keeleoskuse taotletavad tasemed põhikooli lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
Hea õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Väga hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.2

2.1.8 Eesti keel teise keelena lõiming teiste ainevaldkondadega

Eesti keel teise keelena ainekava arvestab teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Eesti keele õppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks. Eesti keel teise keelena omandamisel tuleks kasutada koostöös teiste ainevaldkondadega keeleoskuse integreeritud õppematerjale, s.o lõimitud aine- ja keeleõpet (LAK-õpe, keelekümbelus). Eesti keele oskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikaile (teatmeteostele, eestikeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Eesti keel teise keelena õppes on kõige otsesem seos eesti keel emakeelena ja kirjandusega, kuna keeleõppes rakendatakse emakeeles omandatud teadmisi: arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse eesti keelt teise keelena õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides leiduvate sümbolite, graafikute, tabelite ja diagrammide mõistmise ning tõlgendamise oskuse arendamine.

Loodus- ja sotsiaalsained. Lõiming kujundatakse erinevate temavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu. Eesti keele õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ja järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuuriteadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma erinevate maade kultuurisaavutusi nii teemade (nt „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“) kui ka

vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust.

Tehnoloogia. Erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu teadvustatakse tehnoloogia arengu suundi, seejuures arutletakse nt tehnoloogia kasutamisega kaasnevate võimaluste ja ohtude üle või tutvutakse eri valdkondade teadussaavutustega.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub eesti keele õppes tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Eesti keele õppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) tuleb sallivalt suhtuda kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning teha koostööd.

2.1.9 Läbivate teemade rakendamise võimalusi eesti keel teise keelena tundides

Eesti keel teise keelena õppe eesmärgid ja teemad toetavad erinevais kooliastmeis õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid eestikeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

1) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine:** „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Eesti keelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara, et ennast eesti keeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente;

2) **keskkond ja jätkusuutlik areng:** „Eesti ja maailm“, „Kodu ja lähiümbrus“. Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:** „Mina ja teised“, „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“, „Eesti ja maailm“, „Kodu ja lähiümbrus“. Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele;

4) **kultuuriline identiteet:** „Eesti ja maailm“, „Kodu ja lähiümbrus“. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on salliv ja koostööaldis;

5) **teabekeskond ja meediakasutus:** „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“, „Eesti ja maailm“, „Igapäevaelu“. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;

6) **tehnoloogia ja innovatsioon:** „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“, „Igapäevaelu“. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks,

kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) **tervis ja ohutus:** „Mina ja teised”, „Kodu ja lähiümbrus”, „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) **väärtused ja kõlblus:** „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Eesti ja maailm“, „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

2.2. Vene keel vene õppekeele klassis

2.2.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli vene keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) mõistab vene keele olulisust vene kultuuri kandjana ja suhtlusvahendina kõigis tegevusvaldkondades ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub vene keele oskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides vene kirjakeele norme;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades väljakujunenud keelenorme, suhtlusolukorda ja -eesmärki;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist, oskust oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
- 8) kasutab sõnastikke (sh elektroonilisi), teatmeteoseid ning internetiallikaid, et täiendada oma vene keele teadmisi.

2.2.2. Õppeaine kirjeldus

Keeleoskus võimaldab mõista ja väärtustada rahvuskultuuri. Õpilane väärtustab vene keelt kui oma emakeelt ja kogukondliku suhtluse vahendit, mis toetab teda oma identiteedi loomisel ning teadlikuks õppijaks kujunemisel.

Vene keele hea valdamine on vene õppekeele klassis eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt põhikooliõpilaste emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Põhikoolis pannakse alus õpilaste teadmiste ja oskuste, mis hõlmavad keele variante ning lubavad tulevikus toime tulla eriliigiliste tekstide vastuvõtu ja loomisega. Neis õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning saadakse erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi.

1.–4. klassis on vene keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmäärke. Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamise oskust.

I kooliastmes ja 4. klassis keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Tähtis on jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja ettenähtud teema põhjal. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii vene, eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumust, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II kooliastmes on eesmärk arendada õpilase lugemis- ja kirjutamisoskust, eneseväljendus- ja suhtlusoskust, selleks et edukalt sotsialiseeruda.

Suulise ja kirjaliku suhtluse juures on oluline saavutada just praktilised oskused, mis loovad õpioskuste arenguks olulise baasi. Igapäevaste ja koolikesksete suhtlustoimingute valdamine valmistab õpilast ette iseseisvaks suhtlemiseks keelekeskkonnas. Eneseväljendus, sealhulgas korrektse kirjakeele valdamine laiendab keele kasutusvaldkonda.

Teksti vastuvõtt on aluseks õpioskustele, mistõttu on siin rõhutatud just sobiva lugemisviisi valimist ja enda kui lugeja arengu suunamist. Arendada tuleb oskust leida teavet mitmesugustest veebikeskkondadest ja kasutada infoallikaid tulemuslikult, kasutades sobivaid digivahendeid ning eri strateegiaid. Oluline on eesmärgile vastavalt infot leida ja sirvida, seda hallata ja hinnata ning sellele ka viidata (autoriõigus ja litsentsid).

Tekstiloomes on rõhk kirjutamise protsessil, mitte ainult tulemusel. Tähtis on see, et õpilane järgiks kirjutamise etappe alates ettevalmistamisest kuni lõpptulemuse viimistlemiseni. Teksti vastuvõtt ja -loome on lõimitud õigekeelsusega, see tähendab, et teksti lugemisel ja kirjutamisel juhitakse pidevalt tähelepanu keelevahenditele. Nii kujuneb õpilases esmane keeleteadlikkus. Õigekeelsusteamade õppimisel on soovitatav kasutada elulähedasi ja õpilasele tähenduslikke tekste, sealhulgas ilukirjandustekste.

III kooliastmes taotletakse, et õpilane väljendub selgelt ja õigesti, keelenormidele vastavalt erinevates suhtlusolukordades. Tõhus ja tulemuslik suhtlemine on keeleteadmisteta võimatu. Suulise ja kirjaliku suhtluse käigus kujundatakse praktilisi oskusi, mis loovad õpioskuste arenguks olulise põhja. Igapäevaste ja koolikesksete suhtlustoimingute valdamine valmistab õpilast ette iseseisvaks suhtlemiseks keelekeskkonnas. Eneseväljendus, sealhulgas korrektse kirjakeele valdamine laiendab keele individuaalset kasutusvaldkonda. Õpilane peab saama koolist kaasa oskuse arutleda ja selgitada oma seisukohti silmast silma, telefoni, kirja ja e-kirja teel ning internetikeskkonnas.

Teksti vastuvõtt ja mõistmine on aluseks kõikidele õpioskustele, mistõttu III kooliastme lõpuks peab õpilane olema iseseisev ja kriitiline lugeja, et ta saaks edaspidi teha teadlikke ja õigeid valikuid. Tähtis on oskus kasutada teabeallikaid ning leida infot mitmesugustest keskkondadest, kasutades sobivaid

digivahendeid ja eri strateegiaid. Seejuures on väga oluline arendada kriitilist mõtlemist, oskust eristada väärinfot ja manipulatsiooni tegelikkusest ning teadlikkust valida teaduspõhiseid infoallikaid.

Tekstiloomes on rõhk kirjutamise protsessil, mitte ainult tulemusel. Tähtis on see, et õpilane järgiks kirjutamise etappe alates ettevalmistamisest kuni lõpptulemuse viimistlemiseni. Õpilane peab kirjutama eesmärgistatult, teadvustades, kellele ja miks ta kirjutab, ning vastavalt sellele järgima tekstiliigile omast keelekasutust. Tekstide vastuvõttu ja kirjalikku loomet lõimitakse õigekeelsusega, see tähendab, et tekstide lugemisel ja kirjutamisel juhitakse pidevalt tähelepanu keelevahenditele, arendamaks õpilase keeleteadlikkust.

Kogu põhikooli vältel kujundatakse õiget ja sidusat kõnet ning rikastatakse õpilase sõnavara. Sammhaaval suureneb iseseisvuse osakaal õppetöös. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed.

Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning tegeldakse loovkirjutamisega. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata, tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Õppesisu valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatavad.

2.2.3. Teadmised, oskused, hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit; 3) omandab vene keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja eri keskkondades; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 9) kujundab lugemise kaudu esmased hoiakud ja tõekspidamised, väärtustab lugemist. 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) teadvustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, kasutab oma keeleoskusi kõnetegevuses; 4) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades; 5) omandab vene keele erinevate lugemisstrateegiade alused; 6) kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades; 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist; 10) arendab lugedes oma sõnavara. 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) teadvustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; 4) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri allikate toel ning eri keskkondades; 5) kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades; 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga; 7) tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 8) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; 9) arendab lugedes oma sõnavara.

2 klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbitud teema
<p>1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;</p> <p>2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;</p> <p>3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;</p> <p>4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;</p> <p>5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;</p> <p>6) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;</p> <p>7) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseega;</p> <p>8) kirjutab mõtestatud lihtsaid lauseid, jutustavaid tekste;</p> <p>9) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;</p> <p>10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;</p> <p>11) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;</p> <p>12) sõnastab teksti kohta küsimusi ja vastab küsimustele;</p> <p>13) loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;</p> <p>14) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;</p> <p>15) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnartiklist vajalikku teavet.</p>	<p>Kuulamisoskus Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>	<p>Inimeseõpetu s. Loodusõpetu s.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Suhtlemisoskus Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.</p>	<p>Inimeseõpetu s. Muusika.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Graafika. Foneetika. Ortoeepia Tähestik. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem, hääliku ja tähe suhe. Tähtede E, Ё, Ю, Я funktsioonid.</p>	<p>Muusika. Kunst.</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Kirja eelharjutuste sooritamine, joonis- ja kirjatähtede kirjutamine Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.</p>	<p>Kunst. Tööõpetus.</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Leksikoloogia ja fraseoloogia Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.</p>	<p>Inimeseõpetu s. Muusika.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Morfeemika (sõna koostis) ja morfoloogia Juur, eesliide, sufiks, muutelõpp. Sõnatüvi. Nimisõna üldisloomustus. Nimisõnade sugu. Nimisõnade ainsus ja mitmus. Omadussõna üldisloomustus. Omadussõna sugu, arv. Tegusõna üldisloomustus. Eessõna üldisloomustus.</p>	<p>Kunst. Tööõpetus. Loodusõpetu s.</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon. Teabekeskond ja meediakasutus.</p>

	<p>Ortograafia ja interpunktsioon Väike- ja suurtähe kasutamine. Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis. Tähtede Ъ ja Ь kasutamine. Täishäälikute õigekiri tähtede Ж, Ч, Ш, Щ ja Ц järel. Eessõnade õigekiri. Interpunktsioon: kirjavahemärgid lause lõpus. Poolitamise reeglid.</p>	<p>Kunst. Tööõpetus</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Kirjalik väljendusoskus Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas. Teksti ära kiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi.</p>	<p>Kunst. Tööõpetus. Kirjandus.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Lihtsamate sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Tekst Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus (sissejuhatus).</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Matemaatika.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Lugemisoskus Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsitähtkirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Matemaatika.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>

3 klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;</p> <p>2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;</p> <p>3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;</p> <p>4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;</p> <p>5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;</p> <p>6) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;</p> <p>7) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseega;</p> <p>8) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;</p> <p>9) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektset;</p> <p>10) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;</p> <p>11) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;</p> <p>12) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;</p> <p>13) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;</p> <p>14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui</p>	<p>Kuulamisoskus Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Matemaatika. Eesti keel. Inglise keel.</p>	<p>Meedia. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Suhtlemisoskus Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Matemaatika. Eesti keel. Inglise keel.</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Lugemisoskus Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsitähtsuse teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.</p>	<p>Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Matemaatika. Eesti keel. Inglise keel.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Leksikoloogia ja fraseoloogia Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.</p>	<p>Eesti keel. Inglise keel.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Morfeemika (sõna koostis) ja morfoloogia Juur, eesliide, sufiks, muutelõpp. Sõnatüvi. Nimisõnade käänamine. Omadussõna käänamine. Isikulised asesõnad kui sidususvahendid lauses ja tekstis. Tegusõna üldiseloostus. Eessõna üldiseloostus.</p>	<p>Eesti keel. Inglise keel. Loodusõpetus.</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>
	<p>Ortograafia ja interpunktsioon Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis. HE õigekiri tegusõnadega. Eessõnade õigekiri. Poolitamisreeglid.</p>	<p>Kunst. Tööõpetus.</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>

ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi; 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi; 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.	Süntaks Sõnaühendi põhisona ja laiend. Lause põhitunnused. Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.	Eesti keel Inglise keel Matemaatika	Keskkond ja jätkusuutlik areng.
	Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas ja arvutis. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi.	Kirjandus. Kunst Tööõpetus	Tehnoloogia ja innovatsioon.
	Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.	Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Muusika. Kunst.	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.
	Tekst Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste, kava, skeemi, kaardi koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus.	Inimeseõpetus. Loodusõpetus. Eesti keel Inglise keel Matemaatika	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon.
	Tekstiloome Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pildi täiendusena.	Kunst Kirjandus Loodusõpetus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.
	Lugemiskogemus Vaba lugemiseks sobivate teoste leidmine eesti, vene ja maailmakirjandusest. Autorite, eakohaselt nende elulugude ning loominguga tutvumine trüki-ja veebitekstide kaudu.	Kirjandus Kunst	Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.

	Sõnavara arendamine Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Riimuvate sõnade leidmine.	Kunst Kirjandus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.
--	---	--------------------	---

5. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetike norme; 2) eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest; 3) esitab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt; 4) väljendab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult; 5) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi; 6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid; 7) kirjeldab vene keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ning põhilisi käänd- ja pöörsõna vorme; 8) leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides; 9) annab tekstile või seisukohale tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid; 10) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 11) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslasele; 12) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte; 13) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust; 14) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;	Kirjakeele mõiste Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.	Kirjandus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.
	Foneetika. Graafika. Ortoeepia Häälikumuutused kõnes. Vene keele hääldus.	Eesti keel Kirjandus	Kultuuriline identiteet.
	Morfoloogia ja sõnamoodustus Nimisõna: ebareeglipäraselt käänduvad ning käändumatud nimisõnad Omadussõna: kvalitatiivsed, relatiivsed ning possessiivsed omadussõnad. Omadussõnade võrdlusastmed Asesõnade käänamine ja liigitus Tegusõna: perfektiivsed ja imperfektiivsed tegusõnad. Tegusõna kõneviisid	Eesti keel Kirjandus Loodusõpetus	Kultuuriline identiteet.
	Ortoграфия ja interpunktsioon Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes. Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Tähed H ja HH eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. HE ja HИ kokku- ja lahukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega.	Kirjandus Loodusõpetus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.
	Tekst Tekstiliigid: instruktsioon, käsikirjas kirjutatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õpetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus.	Kunst Kirjandus Loodusõpetus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.

<p>15) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;</p> <p>16) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;</p> <p>17) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;</p> <p>18) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;</p> <p>19) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;</p> <p>20) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liike eakohaseid tekste;</p> <p>21) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;</p> <p>22) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.</p>	<p>Sõnavara kasutamine erinevates tekstides Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).</p>	<p>Kunst Kirjandus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p>
	<p>Lugemiskogemus Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.</p>	<p>Kirjandus Kunst</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Sõnavara ja suulise kõne arendamine Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.</p>	<p>Kirjandus Muusika Kunst</p>	<p>Väärtused ja kõlblus.</p>

6. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetike norme;</p> <p>2) eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest;</p> <p>3) esitab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;</p> <p>4) väljendab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;</p> <p>5) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;</p> <p>6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;</p> <p>7) kirjeldab vene keele</p>	<p>Kirjakeele mõiste Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.</p>	<p>Kirjandus</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>
	<p>Leksikoloogia ja fraseoloogia Paronüümid. Oma- ja laensõnad. Vananenud sõnad ja neologismid. Üldkasutatav leksika ja piiratud kasutusega leksika.</p>	<p>Ajalugu Kirjandus</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Morfoloogia ja sõnamoodustus Sõnamoodustus Arvsõnade iseloomustus Määrsõnade iseloomustus Eessõnad iseloomustus Sidesõnad üldiseloomustus Abisõnad iseloomustus Hüüdsõnad</p>	<p>Eesti keel Inglise keel Kirjandus</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>

<p>hääliküsteemi, eristab sõnaliike ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme;</p> <p>8) leiab ja hindab kriitiliselt teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud (usaldusväärset) informatsiooni enda tekstides;</p> <p>9) hindab kuulnud informatsiooni usaldusväärsust;</p> <p>10) annab tekstile või seisukohale põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;</p> <p>11) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;</p> <p>12) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslasele;</p> <p>13) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;</p> <p>14) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, sõnastab järelduse;</p> <p>15) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;</p> <p>16) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;</p> <p>17) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;</p> <p>18) valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;</p> <p>19) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;</p> <p>20) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;</p> <p>21) esineb suuliselt, võtab sõna,</p>	<p>Süntaks Samaliigilised lauseliikmed. Liht- ja liitlause.</p>	<p>Kirjandus Ajalugu Loodusõpetus</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>
	<p>Ortograafia ja interpunktsioon Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades HE ja HII kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega Arvsõnade õigekiri Määrsõnade õigekiri Eessõnade õigekiri Samaliigiliste sõnade eraldamine kirjavahemärkidega Interpunktsioon liitlausetes</p>	<p>Kirjandus Eesti keel</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>
	<p>Tekst Tekstiliigid: instruksioon, SMS-teade, e-kiri, allkirjastatud dokument, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogid) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õpetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus.</p>	<p>Kirjandus Ajalugu Loodusõpetus</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus.</p>
	<p>Sõnavara kasutamine erinevates tekstides Teksti koostamine, kirjutamine ja toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).</p>	<p>Kirjandus Ajalugu Loodusõpetus</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus.</p>
	<p>Lugemiskogemus Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.</p>	<p>Kirjandus</p>	<p>Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus.</p>

koostab ja peab lühikese ettekande; 22) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 23) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 24) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	Sõnavara ja suulise kõne arendamine Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.	Kirjandus	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Kultuuriline identiteet.
--	--	-----------	--

7. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;	Ortoeopia Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud.	Kirjandus	
2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;	Morfoloogia Tegusõna vormid. Sihilised ja sihitud tegusõnad. Kesksõna grammatilised tunnused. Kesksõnaga sõnaühendid. Gerundiumi grammatilised tunnused. Gerundiumiga sõnaühendid.	Eesti keel	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.
3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;	Süntaks Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised). Lihtlause laiendamine.	Kirjandus Eesti keel	Väärtused ja kõlblus.
4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;	Ortograafia ja interpunktsioon HE kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.	Kirjandus	Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.
5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;	Tekst Teabeallikad, alustekstid, tekstiloomes. Veebist ja trükistest teabe otsimine. Tekstid elektroonilises keskkonnas. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstidest olulise info leidmine. Teabetekstide (õpikutekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja	Geograafia Ajalugu Inimeseõpetus	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.
6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;			
7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;			
8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid;			
9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;			
10) teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;			
11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;			
12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;			
13) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;			

<p>14) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;</p> <p>15) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;</p> <p>16) valdab peamisi tekstisidususvõtteid;</p> <p>17) valmistub esinemiseks etappide kaupa;</p> <p>18) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);</p> <p>19) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;</p> <p>20) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;</p> <p>21) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;</p> <p>22) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;</p> <p>23) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara.</p>	<p>hindamine.</p> <p>Suuline ja kirjalik suhtlus Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Esinemine etteantud teemal. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Keeleviisakus ja -väärikus.</p>	<p>Kirjandus Eesti keel Bioloogia Geograafia Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p>
---	--	--	--

8. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;</p> <p>2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;</p> <p>3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;</p> <p>4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;</p> <p>5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;</p> <p>6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;</p>	<p>Vene keel ühiskonnas Vene keel maailma teiste keelte seas.</p> <p>Morfoloogia. Isikuta tegusõnad.</p> <p>Süntaks Aluse tekstifunktsioonid. Öeldise tekstifunktsioonid. Täiend, lisand, sihitis, määruse liigid. Lihtlause laiendamine (lauselühendid, sõnad ja konstruktsioonid, mis lauseliikmete hulka ei kuulu). Kiilsõnad ja kiillaused.</p>	<p>Geograafia Ajalugu</p> <p>Eesti keel</p> <p>Kirjandus</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p> <p>Kultuuriline identiteet.</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>

<p>7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid; 8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;</p>	<p>Ortograafia ja interpunktsioon Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vahemärgid koondlausetes, komplitseeritud lausetes. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.</p>	<p>Kirjandus Ajalugu</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus.</p>
<p>9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti; 10) teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult; 11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid; 13) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides; 14) hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;</p>	<p>Tekst Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstitid), nende eesmärgid ning keeikasutus. Tarbetekstide (juhend) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.</p>	<p>Kirjandus Eesti keel</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus.</p>
<p>15) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast; 16) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid; 17) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; 18) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa; 19) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 20) analüüsib enda ja teiste keelevahendite valiku sobivust olukorrast lähtudes; 21) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid; 22) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Kirjaliku ja suulise keeikasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste arvamuse täiendamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine. Esinemine etteantud teemal. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keeikasutusele.</p>	<p>Kirjandus Inimeseõpetus Kunst</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Keskond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik areng.</p>

<p>23) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;</p> <p>24) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi;</p> <p>25) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid.</p>	<p>Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome</p> <p>Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. Loov- ja uurimistöö vormistamine: struktuur ja keel. Projekt, teadaanne. Tekstid elektroonilises keskkonnas.</p>	<p>Uurimistöö alused</p> <p>Kirjandus</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p>
--	---	---	---

9. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;</p> <p>2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;</p> <p>3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;</p> <p>4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;</p> <p>5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;</p> <p>6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;</p> <p>7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;</p> <p>8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;</p> <p>9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;</p> <p>10) teeb kuuldust ja</p>	<p>Vene keel ühiskonnas. Keel kui arenev nähtus</p>	<p>Ajalugu</p> <p>Geograafia</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Ortoeepia</p> <p>Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud.</p>	<p>Kirjandus</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Morfoloogia</p> <p>Sidesõnade iseloomustus.</p>	<p>Eesti keel</p> <p>Inglise keel</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Süntaks</p> <p>Rindlaused, põimlaused, sidesõnata liitlaused</p> <p>Lausete grammatilised seosed</p> <p>Otsekõne</p> <p>Dialog</p>	<p>Kirjandus</p> <p>Eesti keel</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p> <p>Keskond ja jätkusuutlik areng.</p> <p>Tervis ja ohutus.</p> <p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p>
	<p>Tekst</p> <p>Teksti liigid ja teksti stiil</p> <p>Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus</p> <p>Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus</p> <p>Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine.</p> <p>Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus</p> <p>Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine,</p>	<p>Kirjandus</p> <p>Ühiskonnaõpetus</p> <p>Kunst</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Väärtused ja kõlblus.</p>

<p>loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;</p> <p>11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;</p> <p>12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;</p> <p>13) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;</p> <p>14) hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;</p> <p>15) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;</p> <p>16) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;</p> <p>17) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades,</p>	<p>analüüsimine ja hindamine</p>		
	<p>Ortograafia ja interpunktsioon</p> <p>Vahemärgid koondlausetes, komplitseeritud lausetes</p> <p>Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses.</p> <p>Vahemärgid otse kõnega lausetes</p> <p>Vene keele trüki- ja veebisõnastikud</p> <p>Eessõnade õigekiri</p>	<p>Kirjandus</p> <p>Ühiskonnaõpetus</p> <p>Kunst</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p> <p>Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Teabeallikad, alustekstid, tekstiloomed</p> <p>Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine.</p> <p>Teabe talletamine ning süstematiseerimine.</p> <p>Refereerimine ja tsiteerimine</p> <p>Projekt, teadaanne, iseloomustus</p>	<p>Kirjandus</p> <p>Ühiskonnaõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus.</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Väärtused ja kõlblus.</p> <p>Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p> <p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.</p>

<p>järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; 18) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa; 19) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 20) analüüsib enda ja teiste keelevahendite valiku sobivust olukorrast lähtudes; 21) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid; 22) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 23) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist; 24) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi; 25) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid.</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslane arvamuse täiendamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine Väitlus, väitluse reeglid. Argumenteerimine, veenmine. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud Veebisuhtluskanalid: jututoad, blogid, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele -</p>	<p>Kirjandus Ühiskonnaõpetus Ajalugu</p>	<p>Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine.</p>
---	--	--	--

2.3. Kirjandus

2.3.1. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Järk-järgult kirjanduse väljendusvahendeid tundma õppides ja muid tekstist arusaamist toetavaid oskusi omandades jõuab õpilane teose kui terviku tähendusvälja mõistmiseni ja selle väärtustamiseni. Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste temade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti. Tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskus on põhikooli kirjandusõpetuse põhieesmärk, mis on lahutamatu kirjanduse poeetika tundmisest, sealhulgas kujundlikkuse mõistmisest selle mitmetähenduslikkuses ja terviklikkuses. Ilukirjandusteose eritlemiseks peab õpilane valdama metakeelt kui tööriistakasti, mis avaks talle poeetilise teksti väljenduslikud võtted ja tähenduste paljususe.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüüriraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata.

Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärимuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tuleb tänapäevastada, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus- ja omakultuuri.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad

kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi.

Kirjandusteoste üle arutamiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Eelkõige on tähtis, et säiliks lugemishuvi ja areneksid tõlgendusoskused, kuid selleks on tarvis ka faktiteadmisi ja mõistevaramut.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteostele, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjandustekstide valikuga.

2.3.2. Kooliastme lõpuks taotlevad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliaste	III kooliaste
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga; 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet; 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi; 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi. 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja Kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust; 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;

6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

5. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>dusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;</p> <p>2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;</p> <p>4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja m1) loeb laste- ja noorte- kirjaneediakste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;</p> <p>5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;</p> <p>6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;</p> <p>7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;</p> <p>8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;</p> <p>10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;</p> <p>11) nimetab teose teema,</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.</p> <p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Perekondlikud mälestusjutud. Eri põlvkondade mängud. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Piltmõistatused. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.</p>	<p>Vene keel Loodusõpetus Ajalugu</p> <p>Vene keel Ajalugu Muusika Kunst Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus Kehaline kasvatus</p>	<p>Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus.</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet.</p>

<p>arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nende vahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;</p> <p>13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;</p> <p>14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;</p> <p>15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;</p> <p>16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;</p> <p>17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p> <p>18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;</p> <p>19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;</p> <p>20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.</p>		
	<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine mingi sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelaeste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelaeste vaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määramine, aja ja koha kirjeldamine, meeoleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. Luulekogu lugemine. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus Inimeseõpetus</p>	<p>Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Tekstiloomine Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelaeste ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Teksti esitamine ja kuulamine Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktiooni jälgimine. Tekstilähedane</p>	<p>Vene keel Inimeseõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Väärtused ja</p>

	sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.		kõlblus.
	Autoreid ja teoseid Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.	Vene keel Eesti keel	Kultuuriline identiteet.
Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreutzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.			
Luule: O. Arder, Contra, A. Ehin, L. Koidula, Juhan Liiv, V. Luik, K. Merilaas, H. Mänd, E. Niit, P.-E. Rummo, H. Runnel, J. Sang, I. Trull, L. Tungal, J. Vaiksoo, A. Vallik, H. Vilep, Wimberg jt; valik valme; luule lauludes.			
Proosa: Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianei nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõök“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, „Volli“ sari, „Ajaränduri“ sari; T. Toomet, „Vana aja koolilood“; A. Turovski, „Minu loomad“; J. Tuulik, „Vares“; M. Ulman, „Nukkude teater“, J. Vaiksoo, „King nr 39“ jt sarja raamatud; vm.			
Maailmakirjandus: J. M. Barrie, „Peeter Paan“; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, „Võlur Oz“; H. Burnett, „Väike printsess“, „Väike lord Fauntleroy“; C. Cassidy, „Pöörane“; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, „Minu pere ja muud loomad“; N. R. Gaiman, „Kalmisturaamat“; A. Gavalda „35 kilo lootust“; E. Ibbotson „Reis Merejõe“; L. St John, „Valge kaelkirjak“, „Delfiini laul“; S. Kolu, „Rööbelite“ sari; J. Krüss, „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U.K. Le Guin, „Meremaa võlur“; C. S. Lewis, „Lõvi, nõid ja riidekapp“ jm „Narnia“ sari; H. Lofting, „Doktor Dolittle“; C. Nöstlinger, „Vahetuslaps“; K. May, „Winnetou“; F. Molnár, „Páltánava poisid“; J.-C. Mourlevat, „Ookeani kutse“; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Höbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, „Berti päevik“; R. J. Palacio, „Ime“; M. Parr, „Vilgukivioru Tonje“; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, „Kettamaailma“ sari; O. Preussler, „Krabat“; G. Rodari, „Cipollino seiklused“; J. K. Rowling, „Harry Potter“ sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel“, „Miisu“; V. Schwab, „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, „Tähetüdruk“; R. L. Stevenson, „Aarete saar“; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie“ sari; J. R. R. Tolkien, „Kääbik“; Maria Turtschaninoff, „Maresi. Punase kloostris kroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilè, „Siberi haiku“; vm.			
Näitekirjandus: O. Luts „Kapsapea“; M. Ulman, „Kohkumatud lapsehoidjad“ vm.			

6. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa	Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning	Vene keel Loodusõpetus Ajalugu	Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.

<p>tervikteost;</p> <p>2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanis luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;</p> <p>3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;</p> <p>4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;</p> <p>5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;</p> <p>6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;</p> <p>7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;</p>	<p>tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.</p>		<p>Teabekeskond ja meediakasutus a meediakasutus.</p>
<p>8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;</p> <p>10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;</p> <p>11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;</p> <p>13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;</p>	<p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Perekondlikud mälestusjutud. Eri põlvkondade mängud. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste mõtestamine. Piltmõistatused. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.</p> <p>Mõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Muusika Kunst Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus Kehaline kasvatus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus a meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet.</p>
<p>14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade</p>	<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste</p>	<p>Vene keel Ajalugu Käsitöö ja</p>	<p>Tervis ja ohutus. Elukestev õpe</p>

<p>ja väljendite kohta; 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteostest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlause ning märksõnadena. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ming sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeolelu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. Luulekogu lugemine. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.</p>	<p>kodundus, tehnoloogiaõpetus Inimeseõpetus</p>	<p>ja karjääri kujundamine. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Tekstiloom Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomi paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Teksti esitamine ja kuulamine Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>	<p>Vene keel Inimeseõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Väärtused ja kõlblus.</p>

	Autoreid ja teoseid Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.	Vene keel Eesti keel	Kultuuriline identiteet.
Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreutzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.			
Luule: O. Arder, Contra, A. Ehin, L. Koidula, Juhan Liiv, V. Luik, K. Merilaas, H. Mänd, E. Niit, P.-E. Rummo, H. Runnel, J. Sang, I. Trull, L. Tungal, J. Vaiksoo, A. Vallik, H. Vilep, Wimberg jt; valik valme; luule lauludes.			
Proosa: Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianei nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõök“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, „Volli“ sari, „Ajaränduri“ sari; T. Toomet, „Vana aja koolilood“; A. Turovski, „Minu loomad“; J. Tuulik, „Vares“; M. Ulman, „Nukkude teater“, J. Vaiksoo, „King nr 39“ jt sarja raamatud; vm.			
Maailmakirjandus: J. M. Barrie, „Peeter Paan“; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, „Võlur Oz“; H. Burnett, „Väike printsess“, „Väike lord Fauntleroy“; C. Cassidy, „Pöörane“; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, „Minu pere ja muud loomad“; N. R. Gaiman, „Kalmisturaamat“; A. Gavalda „35 kilo lootust“; E. Ibbotson „Reis Merejõe“; L. St John, „Valge kaelkirjak“, „Delfiini laul“; S. Kolu, „Rööbelite“ sari; J. Krüss, „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U.K. Le Guin, „Meremaa võlur“; C. S. Lewis, „Lõvi, nõid ja riidekapp“ jm „Narnia“ sari; H. Lofting, „Doktor Dolittle“; C. Nöstlinger, „Vahetuslaps“; K. May, „Winnetou“; F. Molnár, „Pál-tánava poisid“; J.-C. Mourlevat, „Ookeani kutse“; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Höbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, „Berti päevik“; R. J. Palacio, „Ime“; M. Parr, „Vilgukivioru Tonje“; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, „Kettamaailma“ sari; O. Preussler, „Krabat“; G. Rodari, „Cipollino seiklused“; J. K. Rowling, „Harry Potter“ sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel“, „Miisu“; V. Schwab, „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, „Tähetüdruk“; R. L. Stevenson, „Aarete saar“; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie“ sari; J. R. R. Tolkien, „Kääbik“; Maria Turtschaninoff, „Maresi. Punase kloostrikroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilè, „Siberi haiku“; vm.			
Näitekirjandus: O. Luts „Kapsapea“; M. Ulman, „Kohkumatud lapsehoidjad“ vm.			

7. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
Õpilane: 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;	Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt kaksteist tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja	Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus	Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.

<p>2) loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p>	<p>iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.</p> <p>Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistechnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.</p> <p>Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p>		<p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet.</p>
<p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>11) teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose</p>	<p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid. Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja mediakasutusja mediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>

<p>vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujud, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide</p>	<p>kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediale. Kirjandus ja fotograafia. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürilise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.</p>		
<p>vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;</p> <p>20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst.</p>	<p>Vene keel Kunst Inimeseõpetus Eesti keel</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>

	<p>Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.</p>		
	<p>Tekstiloomed Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus Muusika Kunst</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Suuline väljendusoskus Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>	<p>Vene keel</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Autoreid ja teoseid Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.</p>	<p>Vene keel Eesti keel</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
<p>Tüvitekste: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.</p>			
<p>Luule: A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik,</p>			

Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Önnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, “Linnade põletamine”; J. Ashilevi, “Kehade mets”; K. Ehin, “Paleontoloogi päevaraamat”; I. Hargla, “Apteeker Melchiori” sari; M. Heinsaare novelle, “Artur Sandmani lugu”; S. Henno, “Mina olin siin”; A. Hvostov, “Sillamäe passioon”; J. Jaik, “Kaarnakivi”; M. Järve, “Esimene aasta”; M. Karu, “Nullpunkt”; A. Kivikas, “Nimed marmortahvilil” (I osa); A. Kivirähk, “Ivan Orava mälestused”, “Sinine sarvedega loom”; K. Kivirüüt, “Okultismiklubi”; J. Kross, „Wikmani poisid“, “Väike Vipper”; M. Laurik, “Mina olen surm”; J. Liiv, “Vari”; J. Maasik, “Enne lõppu”; H. Nõu, “Pea suu”; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, “Lihtsalt ära jää üksi”; R. Reinaus, “Must vares”, “Verikambi”, “Vaevatud”; L. Roomets, “Üks väike valge tuvi”; O. Ruitlane, “Vee peal”; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, “Janu”; P. Vallaku novelle; A. Vallik “Kuidas elad, Ann?”; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, “Skellig”; M. Atwood, “Orüks ja Ruik”; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müürililleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, “Alkeemik”; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindijooksja“; D. Defoe, “Robinson Crusoe”; A. Dumas, „Kolm musketäri“, “Krahv Monte-Cristo”; G. Forman, „Kui ma jään“; A. Frank, ”Anne Franki päevik“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, ”Tähetolm“; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, “Väljapudenevad vanaeided“; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli“; J. K. Jerome, “Kolm meest paadis“; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, “Superkoomik“; S. King, “Lemmikloomasurnuid“; N. H. Lee, “Tappa laulurästast“; T. Lehtinen, “Tiivad varvaste vahel“; A. Lindgren, “Vennad Lõvisüdamed“; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, “Ma suudan hüpata üle lompide“; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, “Kui koletis kutsub“; G. Orwell, “Loomade farm“; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, ”Erebos“; P. Pullman, “Kuldne kompass“; P. Reeve, „Surelikud masinad“; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta“; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, “Väike prints“; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari “Seiklusjutte maalt ja merelt“; M. Scott, ”Nicholas Flameli” sari; B. Selznick, “Hugo Cabret’ leiutis“; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, ”Punane nagu veri“; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, “Hukkunud Alpinisti hotell“; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, “Sõrmuste isand“; A. Tšehhovi novelle; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ulitskaja, “Võõrad lapsed“; J. Vagner, “Vongozero“; J. Verne, “Kapten Granti lapsed” vm; L. Walton, „Ava Lavenderi iseäralikud ja kaunid kannatused“; O. Wilde, “Õnnelik prints“; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus:

K. Aareleid, “Linnade põletamine”; “J. Ashilevi, “Nagu poisid vihma käes“; A. Kitzberg, “Kauka jumal“; A. Kivirähk, “Kevadine Luts“, “Vombat“; L. Koidula, “Säärane mulk“; U. Lennuk, “Paunvere poiste igavene kevade“; S. Nurklik, “Kas ma olen nüüd elus“; M. Ulman, “Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra“; vm.

Pärimus:

valik eesti ja teiste rahvaste (nt Siberi ja Põhja-Ameerika põlisrahvaste) muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised kunstmuistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäevafolkloori vm.

8. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>Õpilane: 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt kaksteist tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-,</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja</p>

<p>tervikteost;</p> <p>2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide,</p>	<p>luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p>		<p>kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised</p> <p>Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid. Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja</p>	<p>Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet. Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p>

<p>põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>11) teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p>	<p>krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürlise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.</p>		
<p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab</p>	<p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst.</p> <p>Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses.</p> <p>Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine.</p> <p>Luuleteksti väljendusvahendite ehk poetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja</p>	<p>Vene keel Kunst Inimeseõpetus Eesti keel</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>

selleks esitlustarkvara; 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.		
	Tekstiloomed Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.	Vene keel Ajalugu Inimeseõpetus Muusika Kunst	Teabekeskond ja meediakasutus ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.
	Suuline väljendusoskus Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	Vene keel	Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.
	Autoreid ja teoseid Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.	Vene keel Eesti keel	Kultuuriline identiteet.

Tüvitekste:

A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.

Luule:

A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Õnnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteeker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivikas, „Nimed marmortahvilil“ (I osa); A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirtüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Wikmani poisid“, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“, „Verikambi“, „Vaevatud“; L. Roomets, „Üks väike valge tuvi“; O. Ruitlane, „Vee peal“; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, „Janu“; P. Vallaku novelle; A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, „Skellig“; M. Atwood, „Orüks ja Ruik“; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müüriõõks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, „Alkeemik“; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindijooksja“; D. Defoe, „Robinson Crusoe“; A. Dumas, „Kolm musketäri“, „Krahv Monte-Cristo“; G. Forman, „Kui ma jään“; A. Frank, „Anne Franki päevik“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, „Tähetolm“; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, „Väljapudenevad vanaeided“; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli“; J. K. Jerome, „Kolm meest paadis“; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, „Superkoomik“; S. King, „Lemmikloomasurnuaid“; N. H. Lee, „Tappa laulurästast“; T. Lehtinen, „Tiivad varvaste vahel“; A. Lindgren, „Vennad Lõvisüdamed“; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, „Ma suudan hüpata üle lompide“; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, „Kui koletis kutsub“; G. Orwell, „Loomade farm“; E. A. Poe

<p>novelle; U. Poznanski, "Erebos"; P. Pullman, "Kuldne kompass"; P. Reeve, „Surelikud masinad“; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta“; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, „Väike prints“; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari „Seiklusjutte maalt ja merelt“; M. Scott, „Nicholas Flameli“ sari; B. Selznick, „Hugo Cabret' leiutis“; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, „Punane nagu veri“; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, „Hukkunud Alpinisti hotell“; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, „Sõrmuste isand“; A. Tšehhovi novelle; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ulitskaja, „Võõrad lapsed“; J. Vagner, „Vongozero“; J. Verne, „Kapten Granti lapsed“ vm; L. Walton, „Ava Lavenderi iseäralikud ja kaunid kannatud“; O. Wilde, „Õnnelik prints“; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.</p>
<p>Näitekirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; „J. Ashilevi, „Nagu poisid vihma käes“; A. Kitzberg, „Kauka jumal“; A. Kivirähk, „Kevadine Luts“, „Vombat“; L. Koidula, „Säärane mulk“; U. Lennuk, „Paunvere poiste igavene kevade“; S. Nurklik, „Kas ma olen nüüd elus“; M. Ulman, „Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra“; vm.</p>
<p>Pärimus: valik eesti ja teiste rahvaste (nt Siberi ja Põhja-Ameerika põlisrahvaste) muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised kunstmuistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäevafolkloori vm.</p>

9. klass

Õpitulemused	Õppesisu	Lõiming	Läbivad teemad
<p>Õpilane: 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust,</p>	<p>Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt kaksteist tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Ühiskonnaõpetus</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Kultuuri- ja kirjandusteadmised Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed</p>	<p>Vene keel Ajalugu Ühiskonnaõpetus</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kultuuriline</p>

<p>väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p> <p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisisunduste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>11) teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab</p>	<p>folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluuležanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäänud ja vanasõnad. Naljandid ja anekdoodid. Tänapäevafolkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule andmebaasid.</p> <p>Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine.</p> <p>Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia.</p> <p>Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaanide tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürilise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.</p> <p>Teksti analüüs ja tõlgendamine</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetega ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelasel analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine,</p>	<p>Vene keel Kunst Ühiskonnaõpetus Eesti keel</p>	<p>identiteet. Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutusja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
---	--	---	---

<p>kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;</p> <p>20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljö kirjeldamine. Teose loomise kontekst.</p> <p>Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses.</p> <p>Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine.</p> <p>Luuleteksti väljendusvahendite ehk poetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Luulekogu lugemine.</p>		
	<p>Tekstiloom</p> <p>Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomes paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p>	<p>Vene keel Ajalugu Muusika Kunst</p>	<p>Teabekeskond ja meediakasutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.</p>
	<p>Suuline väljendusoskus</p> <p>Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.</p>	<p>Vene keel</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.</p>
	<p>Autoreid ja teoseid</p> <p>Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.</p>	<p>Vene keel Eesti keel</p>	<p>Kultuuriline identiteet.</p>
<p>Tüvitekste: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.</p>			

Luule:

A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Önnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, "Linnade põletamine"; J. Ashilevi, "Kehade mets"; K. Ehin, "Paleontoloogi päevaraamat"; I. Hargla, "Apteeker Melchiori" sari; M. Heinsaare novelle, "Artur Sandmani lugu"; S. Henno, "Mina olin siin"; A. Hvostov, "Sillamäe passioon"; J. Jaik, "Kaarnakivi"; M. Järve, "Esimene aasta"; M. Karu, "Nullpunkt"; A. Kivikas, "Nimed marmortahvliil" (I osa); A. Kivirähk, "Ivan Orava mälestused", "Sinine sarvedega loom"; K. Kivirüüt, "Okultismiklubi"; J. Kross, "Wikmani poisid", "Väike Vipper"; M. Laurik, "Mina olen surm"; J. Liiv, "Vari"; J. Maasik, "Enne lõppu"; H. Nõu, "Pea suu"; K. Piiper, "Tõde või tegu"; K. Raudsepp, "Lihtsalt ära jää üksi"; R. Reinaus, "Must vares", "Verikambi", "Vaevatud"; L. Roomets, "Üks väike valge tuvi"; O. Ruitlane, "Vee peal"; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, "Janu"; P. Vallaku novelle; A. Vallik "Kuidas elad, Ann?"; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, "Skellig"; M. Atwood, "Orüks ja Ruik"; C. Brontë, "Jane Eyre"; S. Chbosky "Müürlilleks olemise iseärasused"; A. Christie romaan; P. Coelho, "Alkeemik"; S. Collins, "Näljamängud"; B. Conaghan "Kui härra koer hammustab"; A. Conan Doyle, "Baskerville'ide koer"; S. Crossan, "Üks"; C. Crowley, "Sõnad sügavas sinises"; J. Dashner, "Labürindijooksja"; D. Defoe, "Robinson Crusoe"; A. Dumas, "Kolm musketäri", "Krahv Monte-Cristo"; G. Forman, "Kui ma jään"; A. Frank, "Anne Franki päevik"; J. Gaarder "Apelsinitüdruk"; N. Gaiman, "Tähetolm"; W. Golding, "Kärbeste jumal"; J. M. Green, "Süü on tähtedel"; M. Haddon, "Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal"; D. Harms, "Väljapudenevad vanaeided"; L. Harrison, "Monster High. Tere tulemast koletiste kooli"; J. K. Jerome, "Kolm meest paadis"; J. Jägerfeld, "Minu suurejooneline elu", "Superkoomik"; S. King, "Lemmikloomasurnuaid"; N. H. Lee, "Tappa laulurästast"; T. Lehtinen, "Tiivad varvaste vahel"; A. Lindgren, "Vennad Lõvisüdamed"; E. Lockhart, "Me olime valetajad"; A. Marshall, "Ma suudan hüpata üle lompide"; K. Millay, "Vaikuse meri"; P. Ness, "Kui koletis kutsub"; G. Orwell, "Loomade farm"; E. A. Poe' novelle; U. Poznanski, "Erebos"; P. Pullman, "Kuldne kompass"; P. Reeve, "Surelikud masinad"; E. M. Remarque, "Läänerindel muutuseta"; L. Sachar, "Augud"; A. de Saint-Exupéry, "Väike prints"; J. Salinger, "Kuristik rukkis"; sari "Seiklusjutte maalt ja merelt"; M. Scott, "Nicholas Flameli" sari; B. Selznick, "Hugo Cabret' leiutis"; N. Shusterman, "Challengeri sügavik"; S. Simukka, "Punane nagu veri"; G. Soucy, "Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke"; A. ja B. Strugatski, "Hukkunud Alpinisti hotell"; J. Teller, "Mitte midagi"; J. R. R. Tolkien, "Sõrmuste isand"; A. Tšehhovi novelle; M. Twain, "Prints ja kerjus"; L. Ulitskaja, "Võõrad lapsed"; J. Vagner, "Vongozero"; J. Verne, "Kaptan Granti lapsed" vm; L. Walton, "Ava Lavenderi iseäralikud ja kaunid kannatused"; O. Wilde, "Õnnelik prints"; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus:

K. Aareleid, "Linnade põletamine"; J. Ashilevi, "Nagu poisid vihma käes"; A. Kitzberg, "Kauka jumal"; A. Kivirähk, "Kevadine Luts", "Vombat"; L. Koidula, "Säärane mulk"; U. Lennuk, "Paunvere poiste igavene kevade"; S. Nurklik, "Kas ma olen nüüd elus"; M. Ulman, "Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra"; vm.

Pärimus:

valik eesti ja teiste rahvaste (nt Siberi ja Põhja-Ameerika põlisrahvaste) muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised kunstmuistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäevafolkloori vm.

2.3.3. Hindamise põhimõtted

Vene keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine.

Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine. Lugemiskontrollile, mis

piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik. Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kõikides kirjalikes töodes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Hindamine on õppeprotsessi lahutamatu osa ning sama keerukas kui õpetamine ja õppimine. Hinnatakse eelkõige selleks, et soodustada teadmiste ja oskuste omandamist, pädevuste kujunemist. Ühtlasi annab hindamine tagasiside võimaluse nii õpetajale kui ka õpilasele – see on teatud etapi kokkuvõte, teave tasemest, millele uut teadmist ehitada. Eeldatavalt peab hindamine olema kooskõlas õppeprotsessi eesmärkide ning nende saavutamiseks kavandatud ja toimunud tegevustega, eelkõige aga ainekavas sätestatud õpitulemustega.

Kirjandus on iseenesest isiksuse arengu tugi, kuna aitab luua õigeid eetilisi hoiakuid, kujundada väärtushinnanguid ja maailmapilti. Seepärast tähtsustub kirjandusõpetuse puhul sõnalise hinnangu andmise vajadus.

Tagasiside kirjalikule tööle (essee, omaloominguline töö, analüüsiülesanded) peaks olema kirjalik: õpetaja sõnastab selle sidusa kommenteeriva tekstina või üksikute tähelepanekute kaupa. Kujundava hindamise puhul on tähtis, et tagasiside sooritusele on konstruktiivne: osutab konkreetselt nii õnnestumistele, mis vääriavad tunnustamist, kui ka puudustele, mida tuleb kas kohe parandada või millele tuleks edaspidi tähelepanu pöörata.

Kirjanduse õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;
- lugemiskontroll (fakti- ehk mälu küsimused teose kohta);
- analüüsi- ja tõlgendusülesanded (nõuavad arutlemist, argumenteerimist, võrdlemist);
- kirjanduslik essee;
- raamatuarvustus;
- omaloominguline töö (kirjeldus, jutt, luuletus, dialoog);
- teemamapp, õpimapp (portfolio).

Samuti võib hinnata sooritusülesanded, mis võimaldavad teada saada, mida õpilased realselt teavad ja oskavad:

- raamatututvustuse esitamine;
- väitlus kirjandusteose üle;
- veenmiskõne koostamine ja esitamine;
- kirjandusliku projekti koostamine;
- kirjandusliku uurimistöö teostamine;
- luuletuse, proosateksti või dialoogi esitamine;
- avalik esinemine konkurssidel või mujal.

Vestlus ja arutelu on kirjandusõpetuses äärmiselt olulised aktiivõppemeetodid: küsimusi esitades suunab õpetaja õpilasi mõtlema, oma seisukohti ja arvamusi väljendama, mis omakorda mõjutab hoiakute ja hinnangute kujunemist. Osalemine vestlustes ja aruteludes pakub õpilastele rohkesti vahetut tagasisidet, toob välja nende tugevad ja nõrgad küljed, toetab eneseregulatsiooni ning tekitab huvi õppimise vastu.

Ka **paaris- ja rühmatöö** kaudu saab õpilane tagasisidet oma teadmiste ja oskuste kohta, kuna tekib otsene võrdlusvõimalus teiste õppijatega. Aktiivõppemeetodid võimaldavad õppida üksteiselt, võtmesõnaks on siin koostöö.

Viktoriini, testi või lünkteksti hindamine

Õpilane on test sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

100 – 90 punkti hinne „5”;

89 – 75 punkti hinne „4”;

74 – 50 punkti hinne „3”;

49 – 20 punkti hinne „2”;

19–0 punkti hinne „1”.

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Kirjandusõpetuses pole sageli võimalik täpselt määratleda teadmiste standardit, järelikult ka eduka soorituse skaalat ja piire. Kuna kirjandusõpetuse keskmes on kirjandusteos – sisulisest ja vormilisest aspektist käsitletav tekst, tekib probleem, kuidas **kirjandusteose analüüsi ja tõlgendust hinnata**.

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamise põhimõtted

„5“

- Teost on loetud tähelepanelikult, märgatud on detaile, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on originaalne, uudne, iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitlus on loogiline ja sügav.
- Lähenemine on kirjandusteaduslik või -kriitiline, kasutatud on poetika mõisteid.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutlusse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

„4“

- Teost on loetud tähelepanelikult, tabatud on rõhuasetusi ja põhiideed.
- Mõttekäik on iseseisev, üldistav, seostatud.
- Seisukohad on argumenteeritud, põhjendused on veenvad, käsitlus on loogiline.
- Loetud teost on tsiteeritud või sellest näiteid leitud, tsitaadid ja näited on arutlusse sobivalt lõimitud.
- Töö on keeleliselt korrektne, stiililiselt ladus ja loetav ning nõuetekohaselt vormistatud.

„3“

- Teost on loetud pealiskaudselt, olulised detailid on jäänud tähelepanuta, teose idee ei selgu või jääb segaseks.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpikust loetut või õpetajalt kuuldu ümberjutustav.

- Seisukohad on nõrgalt argumenteeritud, põhjendused on üldsõnalised või ebaeensvad, käsitus on tendentslik.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid või on neid kasutatud vales tähenduses.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid või näited on muu tekstiga sobimatult seostatud või halvasti vormistatud.
- Töös esineb õigekirjavigu, stiili- ja sõnastusvigu, vormistus on ebakorrekne.

„2“

- Teost on loetud pealiskaudselt, teose idee ei selgu.
- Mõttekäik on pealiskaudne, õpetajalt kuuldu ümberjutustav.
- Seisukohad on väga nõrgalt argumenteeritud.
- Käsitluses pole kasutatud poeetika mõisteid.
- Loetud teost pole tsiteeritud, tsitaadid, ei näitud on muu tekstiga sobimatult seostatud.
- Töös esineb palju õigekirjavigudega, stiili- ja sõnastusvigudega.

Kirjutamisosa hindamine

Kirjandusteksti analüüsi ja tõlgendusega võib tegeleda näiteks küsimustele vastamise vormis, kuid selle võib välja arendada ka **kirjanduslikuks esseeks**. Selgi puhul on käsitluse keskmes kas kodu või tunnis loetud teos (nt romaan, novell, luulekogu, näidend). Kirjandusliku essee hindamisel võib silmas pidada üldisi essee kirjutamise nõudeid, kuid võib keskenduda ka ainult teose analüüsi, tõlgendamise ja mõistmisega seotud asjaoludele. Kirjandusliku essee hindamiskriteeriumid võib kokku võtta järgmiselt:

- **sisu:** teema avatus ja arendus, probleemi ja põhiidee sõnastamine, teose lugejapoolne tõlgendus, seostamine tänapäeva või iseenda eluga;
- **arutlemise võtted:** analüüsimine, näitlikustamine, võrdlemine, defineerimine, klassifitseerimine;
- **kompositsioon:** sissejuhatus, teema arendus, lõppsõna; üleminekud, detailid, üksik ja üldine, loomulikkus ja sujuvus;
- **stiil:** sõnavara, lausestus, mõtete vahelised seosed, kujundlikkus;
- **keelekasutus:** õigekiri;
- **vormistus:** käekiri, arvutitruki nõuded, paigutus jms.

Kirjanduslik essee annab õpilastele vabaduse käsitleda teose sisu- ja vormiaspekte: nimetada teksti teemad, avada probleemistik, keskenduda süžee või miljöö vaatlusele, võrrelda iseennast mõne tegelasega, valida näiteargumente ja tsitaate, toetuda faktidele, detailidele või kujunditele jne. Essee võimaldab kontrollida komplekssete õpitulemuste saavutamist, kuna eeldab põhjendamist, kirjeldamist, võrdlemist, seostamist, vastandamist, analüüsimist, hindamist.

Kirjandusliku essee kujundavaks hindamiseks on soovitav välja töötada vastavad kriteeriumid. Arvestada tuleks ka asjaolu, et hindamine on siin aega ja süvenemist nõudev töö, mida paratamatult kimbutab subjektiivsus. Kirjandusliku essee hindamisel ei pea arvestama õigekirja- ja stiilivigu, kuigi nendele tuleb õpetajal mõistagi tähelepanu juhtida. Alati võib kirjanduslike esseede puhul esile tõsta käsitluse originaalsust ja sügavust. Ka mis tahes muude omaloominguliste tööde puhul tuleb võimaluse korral tunnustavalt hinnata ideelisi ja esteetilisi õnnestumisi. Mõttearenduste puhul ei tuleks hinnata maailmavaatelisi erisusi (skaalal hea–halb), vaid arvamuste ja seisukohtade sügavust, argumenteeritust ning iseseisvust. Väärtõlgenduste, kergekäeliste ja

pealiskaudsete arutluste puhul on parem jätta numbriline hinne panemata ning suunata õpilane antava hinnangu kaudu oma tööd parandama või täiendama. Mis tahes loomevargused ei võimalda õpilasel saada positiivset hinnet.

Kirjandiku esse hindamine

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
20	Tekst vastab teemale, on üldistusjäoline ja isikupärane, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Sõnavara on ulatuslik ja lausestus mitmekülgne, tekstis on 0–1 stiiliviga.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15	Tekst vastab teemale, on üldistusjäoline, mõtted on esitatud selgelt.	8	Tekstis on 3–5 õigekirjaviga.	4	Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgseid, tekstis on 2–3 stiiliviga.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline, mõtted on esitatud arusaadavalt.	6	Tekstis on 6–8 õigekirjaviga.	3	Sõnavara on ühekülgne, esineb lausestusraskusi, tekstis on 4–5 stiiliviga.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid mõtted on kohati seosetud ebaselged.	3	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Sõnavara ja lausestus on algelised, tekstis on 5–6 stiiliviga.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Sõnavara on kohati sobimatu, lausestus algeline, tekstis on rohkem kui 6 stiiliviga.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.